

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANSK SAMFUND

ET TILBAGEBLIK I ANLEDNING AF
SAMFUNDETS 50 AARS JUBILÆUM
DEN 14. APRIL 1912

AF POUL HENNINGS

SÆRTRYK AF »SORANSK TIDSSKRIFT« VI. BIND

MEDDELELSER OM SORANSK SAMFUND

SORANSK SAMFUND

ET TILBAGEBLIK I ANLEDNING AF SAMFUNDETS 50 AARS
JUBILÆUM DEN 14. APRIL 1912
AF POUL HENNINGS

En Udarbejdelse af nærværende Tilbageblik paa Soransk Samfunds Historie, der er bleven mig betroet i den elvte Time, kan naturnødvendigt ikke blive meget andet end et i store Træk skizzeret Referat, — mine Kammerater maa derfor tilgive mig, naar nedenstaaende synes tørt og kedeligt; — det er ikke mere, end det giver sig ud for: et sammentrængt Udtog af de trykte Beretninger for Samfundets Virksomhed, som Soransk Tidsskrift sammenholdt med den tit mangelfuldt førte Forhandlingsprotokol indeholder; — det maa blive hver enkelt af de Læseseres Sag, der skænker denne Beretning nogle Øjeblikkes Opmærksomhed, at puste Liv i de tørre Fakta ved i Erindringen at tilbagekalde Minderne om de Fester og Sorøture, han har deltaget i, om de glade Timer, han har haft i Samfundet, eller den Hjælp, det har ydet ham, noget der maaske har haft Betydning for hans hele Fremtid.

Jeg ved ikke, om det vil falde nogen for Brystet som en utilstedelig Paradoks, naar jeg i dette Festskrift for Soransk Samfunds halvhundredaarige Bestaaen vil hævde, at Soransk Samfund er langt ældre, eller lad mig, for at være mere korrekt, sige, at *de gamle Soraneres Samfund* er langt ældre; thi det har existeret saalænge Skolen og Akademiet har bestaaet.

Soransk Samfund er ikke som mange af de i de sidste Aartier til Live kaldte Foreninger af gamle Elever fra forskellige Skoler, der er skabte med Soransk Samfund og Herloviandersamfundet som Forbilledet efter Formlen: „So ein Ding muss ich auch haben“, et Kunstprodukt og et blot Udslag af den os iboende usalige Lyst til at stifte Foreninger i snart sagt alle mulige Øjemed. Soransk Samfunds Existens har simpelthen sin Rod i den Samhørighedsfølelse,

som avles ved det intime Samliv i Drengaaarene og i de Minder, man, tit ubevidst for en selv, tager med sig. Hvad gør saa det, at det først er 50 Aar siden, at Samfundet kom til Existens paa Papiret. Mange Aar forinden Samfundet formelt stiftedes, tog gamle Kammerater ned til Sorø og fejrede Minderne fra Skoletiden sammen; mange Aar forinden har de slaaet sig sammen for at understøtte en eller anden trængende Kammerat, og mange Aar forinden har de fejret fornøjelige Gilder sammen i København eller andetsteds.

I den første Beretning om Soransk Samfunds Stiftelse gøres det gældende, at Soranerne i Almindelighed beskyldes for at være eksklusive. At dette tidligere har været Tilfældet, er sikkert nok, men Tidens nivellerende Indflydelse har, saavidt jeg kan skønne, forandret dette. Jeg tror ikke, at man nu længer med Føje kan rette den Beskyldning mod Soranerne. Personlig siger jeg dette med en vis Beklagelse; thi til Eksklusivitet svarer netop en høj Grad af Samhørighedsfølelse, og jeg frygter, at denne ikke nutildags kan staa saaledes for Skud, som den kunde det, da Soransk Samfund stiftedes.

Det eneste nye, som Soransk Samfunds Stiftelse d. 14. April 1862 bragte, var egentlig Beslutningen om, at fæste den uskrevne Lov for alle Soranere: at mødes og at støtte trængende Kammerater, til Papiret, altsaa at søge at gøre Sammenkomsterne og Hjælpen regelbunden samt at udvide Kredsen af dem, der kom sammen, til at omfatte de forskellige Generationer i Modsætning til tidligere, da det i Reglen kun var de Aargange, der kendte hinanden fra Skoletiden, som mødtes.

1862. I Beretningen om Samfundets Stiftelse fortælles det, hvorledes den ydre Anledning til Stiftelsen var, at nogle Soranere samledes i Sorø til Ingemanns 70aarige Fødselsdag d. 28. Maj 1859 og paany, da den gamle Digter i Febr. 1862 begravedes paa Sorø Kirkegaard. Ifølge en paa disse Møder modnet Beslutning udsendte i April 1862 daværende Kammerjunker, Kontorchef Carl Benzon, Redaktør Carl Bille, Vandinspektør Vigfus Poulsen, Etatsraad, Jernbanedirektør V. Rothe og Kammerherre T. Rosenørn-Teilmann en Indbydelse til et Møde hos Restauratør Vincent paa Kongens Nytorv, og paa dette Møde vedtog man

Stiftelsen af et soransk Samfund, ligesom man besluttede at foretage en Fællestur til Sorø i Løbet af Sommeren.

Man maa nu imidlertid ikke tro, at de Herrer Indbydere mødte frem paa Mødet med fuldt færdige Planer for Samfundets Virken, Lovforslag el. lign. Det er karakteristisk, at de eneste virkelige Beslutninger, der toges paa dette Møde, var at *udsætte* Organisationen af Samfundet til efter Sommerferien, og at de 5 ovennævnte Indbydere skulde supplere sig med Etatsraad Fiedler og Cand. polit. C. Friedrichsen til, som det hedder i Beretningen, „at foretage de videre Skridt“.

Det er disse 7 gamle Soranere, der d. 29. Juni 1862 arrangerede den planlagte Tur til Sorø, hvis Beskrivelse med dertil hørende Sange fylder ikke mindre end 14 Sider i Soransk Tidsskrift. I Referatet af Festen bemærkes det lakonisk, at den Diskussion, som paa dette Møde skulde være indledet om Statutterne for Soransk Samfund, ikke fandt Sted, idet Redaktør Billes Forslag om at *udsætte* Samfundets Konstituering til et Vintermøde vedtoges. Man har formodentlig været for meget „oppe“ til ikke at opsætte alt alvorligt! Paa det derefter følgende Vintermøde d. 13. December 1862 i Hotel Phønix forelagde Komiteen et Lovforslag, der vedtoges, og det er disse Love, paa hvilke Soransk Samfund med faa og reelt ikke meget betydende Ændringer endnu stadig fører sit Liv. Samtidig valgtes til Samfundets første Bestyrelse C. Benzon, Carl Bille (Formand), C. Friedrichsen, V. Poulsen og Rosenørn-Teilmann.

I Protokollen for Soransk Samfunds Generalforsamlinger og Bestyrelsesmøder omhandler den første Indførsel, der overhovedet findes, den første Generalforsamling d. 14. December 1865. Om alt, hvad der tidligere er sket, indeholder Protokollen ikke et Ord, og da de Mænd, som var med til at stifte Samfundet, nu alle ere døde, er man henvist til Formodninger om, hvem der har været den ledende Kraft ved Samfundets Oprettelse og ved Lovenes Udarbejdelse. Jeg tror dog ikke, jeg tager meget fejl, naar jeg hævder, at det er Billes baade Haand og Aand, der var den herskende, og jeg mener, — hvor mærkeligt det end lyder, — at have en stærk Støtte for denne Antagelse i den *Negativitet*, der præger de første Aars Virksomhed.

Det bemærkes kort i Beretningen og i Forhandlings-

protokollen om Mødet den 14. Dec. 1865, at Frederik den Syvendes Død og det ulykkelige Krigsjaar 1864 var Skyld i den Stilstand, der fulgte lige oven paa Stiftelsen af Soransk Samfund. Forhandlingsprotokollens Ord er saalydende: „Bestyrelsen aflagde igennem sin Formand, Redaktør Bille, Beretning om sin (Mangel paa) Virksomhed i de forløbne 3 Aar og udviklede, hvorfor den ikke uagtet Lovenes Bestemmelse havde sammenkaldt nogen Generalforsamling i Aaret 1864, da den maatte antage, at alles Interesse var optaget af vort Fædrelands ulykkelige Stilling” Ingen tvivler vel om, at de gamle Soraneres Følelser og Tanker var optagne af de store Begivenheder i vort Fædrelands Historie. — Fædrelandskærlighed var ikke noget, man glemte paa Sorø; — det er jo ikke ubekendt, at det var et meget betydeligt Antal Soranere, der frivillig gik med i Krigen. Men derfra og til at lade Samfundets Virksomhed til den Grad ligge Brak, at man end ikke kunde faa den lovlige Generalforsamling sammenkaldt, er der dog et betydeligt Spring, i Særdeleshed da alle disse Begivenheder tværtimod nok kunde tænkes at indeholde Opfordring for Kammeraterne til at komme sammen. Jeg tror derfor, at det var den enkelte Mands, Redaktør Billes, let forstaaelige *personlige* store Optagethed, der har bevirket denne fuldstændige Stilstand.

Aarene 1863 og 1864 danner saaledes et Interregnum i Samfundets Historie, vi hører intet om nogen Art Virksomhed før i Foraaret eller Sommeren 1865, da det første Hæfte af Soransk Tidsskrift udkom, der selvfølgelig har krævet et ikke ubetydeligt forudgaaende Arbejde fra Bestyrelsens Side. Jeg skal erindre om den udmærkede Artikel, som dette Hæfte indeholdt om Oprindelsen til Sorø Akademis Ejendomme af nuværende Overretssagfører F. V. L. Bentzen.

Paa ovennævnte Generalforsamling i 1865 vedtoges et af Bestyrelsen forelagt Andragende til Kultusministeriet om Nedsættelse af en Kommission til at undersøge Sorø Akademis Stilling og til at gøre Forslag angaaende Realisationen af Akademiets Formaal m. m. Dette Andragende var udsprungen af den hos Datidens Soranere levende Harme over den Behandling, som var overgaaet Sorø Akademi derved, at Akademiet var blevet nedlagt i 1849 og saaledes reduceret til kun at være en lærd Skole,

medens dets rige Pengemidler anvendtes til fremmede Formaal.

Tankerne og Følelserne om denne Sag var dengang anderledes end nu, hvor vi gamle Soranere har lært Resignationens Kunst og føler os glade, naar blot vi faar Lov at beholde vor gamle *Skole* ubeskaaren!

Andragendet var formet af Bille, og det var et udmærket valgt Tidspunkt, det bragtes frem, fordi Kammerherre Rosenørn-Teilmann, der indtil denne Generalforsamling havde været Medlem af Bestyrelsen, netop i Novbr. 1865 var bleven udnævnt til Kultusminister, og man derfor havde Sikkerhed for, at Sagen havde hans Øre og vilde blive velvilligt modtaget.

Paa Generalforsamlingen traadte Rosenørn-Teilmann og Docent Friedrichsen ud af Bestyrelsen, medens Etatsraad Regenburg og Adjunkt Bergmann valgtes ind i denne.

Kort efter Generalforsamlingen har vi det første Formandskifte i Samfundets Historie. Redaktør Bille udtalte nemlig i et Møde d. 7. Januar 1866, at han frygtede, at han havde for udpræget en politisk Farve, og efter hans Ønske blev derfor Etatsraad Regenburg valgt til Formand. Allerede 2 Dage efter mødte den samlede Bestyrelse i Audiens hos Kultusminister Rosenørn-Teilmann for at overrække ovennævnte Andragende. Bestyrelsen blev — som man kan tænke sig — modtaget med al mulig Honnør, og Ministeren gav Løfte om at imødekomme Andragendet. Allerede i Marts samme Aar havde det baaret Frugter, og en Kommission var bleven nedsat, i hvilken baade Redaktør Bille og Etatsraad Regenburg fik Sæde.

Jeg skal ikke komme ind paa denne Kommissions Historie, ikke mindst, fordi vi jo alle ved, at Resultatet, sørgeligt nok, blev negativt.

Den 30. Juni 1866 havde Samfundet Udflugt til Sorø og afholdt her Generalforsamling. Denne Generalforsamling frembyder det bemærkelsesværdige, at der blev stillet Forslag om Samfundets Ophævelse. Det var Stud. jur. Emanuel Lassen, der foreslog dette, men dog med den Modifikation, at han straks vilde have oprettet et nyt soransk Samfund uden Medlemskontingent. Dette ungdommeligt ideelle, men uigennemførlige Forslag faldt til Jorden; for Emanuel Lassen havde det dog et praktisk Resultat, idet man, da Kammerjunker Benzons havde frabedt sig Genvalg, valgte ham ind i Bestyrelsen i dennes Sted.

Jeg maa nu atter bedrøve Læseren med kort at omtale et nyt Interregnum i Samfundets Historie. Det synes overhovedet, som om det i disse Aar har været noget svært at faa de frie kammeratlige Former til at trives under de Baand, som Samfundets Love og Bestyrelsen selvsagt lagde; men man kan dog ikke værgе sig mod den Tanke, at i alt Fald Regenburg, al hans store Dygtighed ufortalt, ikke har været den rette Mand paa den rette Plads som Samfundets Formand.

1867-70. Om Tidsrummet 1867 til 1870 tier nemlig saavel Beretning som Forhandlingsprotokol ganske, og jeg skal vel vogte mig for at løfte det Glemselens Slør, som vist helst bør vedblive at hvile over disse Aar. Jeg skal indskrænke mig til at referere de første kun altfor talende Linier, som Forhandlingsprotokollen indeholder om Samfundets 2den Generalforsamling i 1870.

„Torsdag Aften d. 17. November 1870 Kl. 6½ afholdtes i den forrige Frimurerloge efter forudgaaet Bekendtgørelse en Generalforsamling, hvis Karakter af ordentlig eller overordentlig det vil være vanskeligt nærmere at bestemme.

„Redaktør Bille, der fungerede som Formand, oplyste, at Regenburg paa Grund af sin Udnævnelse til Stiftamtmand i Skanderborg havde nedlagt Formandsskabet, at Cand. juris Lassen opholder sig i Silkeborg, at Adjunkt Bergmann var fraværende paa Grund af Familiesorg, saa at V. Poulsen og han alene maatte optræde som Bestyrelse.“

Saavel Generalforsamlingsprotokollen som Beretningen i Soransk Tidsskrift bemærker derefter, at der blev „givet Oplysning“ om Grunden til, at saa lang Tid var gaaet hen siden sidste Sammenkomst. Jeg kan næppe antage, at den Grund, der af Redaktør Bille blev givet, har haft nogen særlig fyldestgørende Karakter; ellers vilde den jo nok være bleven nævnt i de trykte og skrevne Kilder. Langt snarere har vel Bille i et i retorisk Henseende udmærket Foredrag søgt at dække over *Mangelen* paa virkelig Grund eller snarere over den Grund, at Bestyrelsens Medlemmer ikke har haft den tilstrækkelige Interesse for Samfundets Trivsel. Det eneste Livstegn, som Samfundet i disse 2 Aar havde givet, var nemlig det, at der i 1870 kort før Generalforsamlingen var bleven udsendt et nyt

Hæfte — første Binds andet Hæfte — af Soransk Tidsskrift, af hvis Indhold jeg foruden Aftrykningen af den Betænkning, som den ovenfor nævnte Kommission angaaende Sorø Akademis Virksomhed havde afgivet d. 31. Marts 1866, skal nævne en fortrinlig lille Artikel af Overbibliotekar Bruun ved det store kgl. Bibliotek, betitlet: „Lidt om Sorø Akademis Historieskrivere i det attende Aarhundrede“.

Generalforsamlingen diskuterede derefter Spørgsmaalet om Samfundets Ophævelse eller Omdannelse. Det, man vilde sætte istedetfor det gamle Samfund og dets Love, var en friere Organisation, beregnet paa nu og da at sammenkalde Soranere til festlige Sammenkomster. Det er hele Tiden det samme, der lige fra Samfundets Stiftelse ligger i Luften, at man ligesom synes, at Bestyrelse og Love var unødvendig og stred imod den kammeratlige Soraneraand.

Der blev dog hverken paa denne Generalforsamling eller paa det derpaa følgende Gilde fattet nogen Beslutning; man enedes, som det saa ofte gaar, om at opsætte og se Tiden an. Kun blev det besluttet, at man endnu i samme Foraar skulde sammenkalde en ny Generalforsamling.

D. 17. April 1871 afholdtes da en saadan, paa hvilken **1871.** Resterne af Bestyrelsen, — de to eneste der havde holdt Stand paa Valen. — Bille og Poulsen, frabad sig Genvalg. Ogsaa paa denne Generalforsamling fortsatte man Diskussionen om Samfundets Ophævelse, men det fandt ingen Anklang, og man endte med til ny Bestyrelse at vælge Professor Johnstrup¹⁾ (Formand), Fabrikant Philip Schou, Cand. theol. Sophus Schandorph, Stud. jur. Fritz Holstein og Stud. jur. Bertel Adler.

I Forhandlingsprotokollen findes fra nu af i en lang Aarrække alle Beretninger indførte med Sophus Schandorphs pyntelige, let læselige Haand. En Gang imellem lader Schandorph ogsaa sit Lune spille. Om denne Generalforsamling siger han f. Eks., — og de, der har kendt Sophus Schandorph, vil ved at læse Bemærkningen vistnok se hans ironiske Smil for sig: — „Med ædel Gavnildhed lod den afgaaende Kasserer, Hr. Vandinspektør Poulsen en Del af Kassens Beholdning springe til en af ypperlige Ingredienser sammensat Punsch. *Den afgaa-*

¹⁾ Samfundets eneste Bestyrelsesmedlem, der ikke har været Elev (men derimod Lærer) paa Akademiet.

ende Bestyrelse modtog mangfoldige Beviser paa Samfundets Paaskjønnelse af dens Virksomhed".

Det synes som om Samfundet nu er kommen ind i smult Farvande. Forhandlingsprotokollen beretter om Bestyrelsesmøder, der er afholdte, om Emner, der er taget op til Diskussion, og om virkelige Resultater af Bestyrelsens Virksomhed.

I et Bestyrelsesmøde d. 2. Juli 1871 bestemtes det, at Soransk Samfund skulde arbejde paa at hædre Overlærer Sibbern i Anledning af hans Jubilæum som Lærer ved Sorø Akademi, og d. 22. Oktober s. A. begav Bestyrelsen sig til Sorø og overrakte Sibbern en Adresse og 800 Rdlr. i Obligationer, som skulde benyttes til et Legat, der senere blev oprettet af Sibbern til Fordel for Skolens Elever, Schandorph ender sin Beretning om Sagen med en lille Ondskabsfuldhed:

„Akademiet saa ud, som om ikke et Menneske anede, at der var noget paa Færde, som angik det“.

D. 8. Oktober 1871 tilstillede Bestyrelsen Justitsraad Bang en Takkeskrivelse i Anledning af hans Gave af Holbergiana til Sorø Akademis Bibliotek.

D. 16. December 1871 afholdtes den 4de ordentlige Generalforsamling, paa hvilken Professor Johnstrup frabad sig Genvalg til Bestyrelsen og blev erstattet af Højesterets-assessor Meyer, der blev Formand.

Paa samme Generalforsamling fremlagde Bestyrelsen et Forslag til Revision af Lovene, der vedtoges efter en aabenbart meget livlig Diskussion, og Spørgsmaalet: om Soransk Samfund skulde omdannes til en egentlig „Klub“, er efter Forhandlingsprotokollen at dømme øjensynlig det, der svæver Oppositionen for Øje.

Det er iøvrigt bemærkelsesværdigt i Sammenligning med Nutiden, at de Sammenkomster, som Soransk Samfund afholdt disse Aar, i Regelen slutter tidligt, man var dengang ikke saadanne Natteravne som nutildags. Det Gilde, der sluttede sig til denne Generalforsamling, endte f. Eks. omkring Midnat!

1872. I Begyndelsen af Aaret 1872 tog Bestyrelsen ivrigt fat paa Arbejdet for at danne Understøttelsesfonden; der blev agiteret stærkt, og der kom ogsaa en Del store Bidrag ind, deriblandt som første Bidrag 200 Rdl. fra Hofjægermester, Grev Schmettau. Samtidig overdrog Bestyrelsen Sophus Schandorph at samle og udgive „So-

ranske Digte og Sange“, og Schandorph var saa ekspedit, at det Bind Sange, der indtil for ganske faa Aar siden altid er bleven brugt i Soransk Samfund ved Sammenkomsterne, kunde udsendes samme Efteraar.

D. 22. September 1872 foranstaltede Samfundet en Tur til Sorø i Anledning af 50aars Jubilæet for Akademiets sidste Genoprettelse. Turen har efter Beskrivelsen været meget fornem; mindre end Ekstratog frem og tilbage og medbragt Musikkorps fra København kunde dengang ikke gøre det!

7. December 1872 holdtes den 5te Generalforsamling, paa hvilken Statutterne for Soransk Samfunds Understøttelsesfond forelagdes af Bestyrelsen og vedtoges. I Diskussionen om disse Statuter var det særlig om den sidste Paragraf, hvorledes man skulde forholde sig med Fondets Midler, hvis Samfundet opløstes, der kæmpedes. Vandinspektør Poulsen vilde partout i Tilfælde af Samfundets Opløsning have Pengene brugt til et „vældigt Gilde“, men han frafaldt dog senere Forslaget for ikke at sætte Medlemmerne i den Fristelse „at vedtage Samfundets Opløsning, derpaa solde og atter konstituere sig“. Der berettes ogsaa paa denne Generalforsamling om Oprettelsen af den nyttige Post som Revisorsuppleant. Philip Schou paastod nemlig, at Revisionen *maatte* have en Suppleant, fordi den ene Revisor var vanskelig at faa fat paa, og fordi der burde være 4 Mand til den L'hombre, der fulgte paa Revisionsmødet. Med Henblik paa denne vægtige Grund vil det sikkert interessere Læserne at erfare, at Vekselmægler Frimodt med Akklamation blev valgt til den ansvarsfulde Post.

Vandinspektør Poulsen forlangte energisk Beretning aflagt om Overleveringen af Sibberns Legat og om de i den Anledning stedfundne Festligheder i Sorø samt om det sidste Akademibal; men Bestyrelsen var aabenbart ikke saa fredsommelig dengang som nu, for den nægtede pure at give Oplysninger derom.

Den 24. Marts 1873 erholdt Statutterne for Soransk **1873.** Samfunds Fond kongelig Konfirmation.

Der gik nu godt et Aar, inden der holdtes nyt Møde, **1874.** idet det næste Møde var den sjette Generalforsamling d. 31. Januar 1874. Ifølge en Opfordring, som Rektor Tregder havde sendt Samfundet, vedtog man at bidrage 188

Rdlr. til den Gibbsstatue af Holberg af Billedhugger Stein, som vi alle kender fra Akademiet. I Stedet for Stud. jur. Adler, der ønskede at fratræde, valgtes Stud. theol. Vilhelm Gregersen til Medlem af Bestyrelsen.

1875. I Begyndelsen af Aaret 1875 udkom andet Bind's første Hæfte af Soransk Tidsskrift indeholdende de af Fritz Holstein med stor Flid samlede Biografier af de fra Sorø dimitterede Studenter (1825—72) med en interessant Indledning om Skolen og en Lærerfortegnelse.

Den 12. Marts 1875 afholdtes den syvende ordentlige Generalforsamling, der havde et usædvanligt fredeligt Forløb efter den uinteressante Beretning om samme at dømme.

1876. Den ottende, om muligt endnu uinteressantere, Generalforsamling holdtes d. 25. Marts 1876. Det skal noteres, at Kassereren, Philip Schou, i høj Grad beklagede sig over, at enkelte Medlemmer vægrede sig ved at betale Kontingent, ja undertiden „gav Grovheder til, uden dog at udmelde sig af Samfundet“. I Stedet for Gregersen, der havde forladt Byen, valgtes Stud. jur. J. Tolderlund ind i Bestyrelsen. Forhandlingsprotokollen om denne Generalforsamling indledes med følgende lakoniske Bemærkning: „Ifjor havde Foreningen været virksom i andre Retninger, iaar havde den samlet Penge“.

Trangen til at samle Penge maa have været meget stærk, for vi hører intet fra Soransk Samfund før den næste Generalforsamling d. 16. December 1876 (man er nu kommen bort fra den Uskik, som ingen af Nutidens Soranere vil kunne billige, at holde Generalforsamling paa andre Tider end omkring December Maaned). Referatet begynder med saalydende Notits: „Aaret er anvendt til at samle Kræfter i“. Men nu synes dog Kræfterne endelig at være vokset saa stærkt, at Bestyrelsen fik manded sig op og fremsatte Forslag om d. 28. Januar n. A. at fejre Halvhundredearsdagen for Akademiets Fundats med et Bal. Dette vedtoges, dog ikke uden at Oppositionsmanden, Vandinspektør Poulsen havde hævdet Principet, at „Spisebal var bedre end Dansebal“, men lidt et eklatant Nederlag.

Efter Forslag fra Bestyrelsen vedtoges det, at anvende en Del af de samlede „Kræfter“, nemlig ialt 900 Kr., til at anskaffe en af Billedhugger Bissen udført Marmorbuste af Ingemann og forære denne til Akademiet.

Det planlagte Bal d. 28. Januar 1877 blev ikke til **1877.** noget, fordi der indenfor det givne Tidspunkt meldte sig et altfor ringe Antal Deltagere. Bestyrelsen besluttede derfor at opgive Sagen, men aldrig saasnart var dette sket, — man kender her sine Pappenheimere eller rettere sine Soranere igen, — før pludselig den soranske Ungdom blev ganske „balstyrig“ med det Resultat, at man indbød til et nyt Bal d. 25. Februar 1877. Dette blev med omtrent 90 dansende Par og Tilslutning af en Mængde ældre Soranere en ualmindelig vellykket Fest.

Den niende ordentlige Generalforsamling afholdtes 8. December 1877. Man svælgede paa denne Generalforsamling i Minderne om det smukke, men ogsaa dyre Bal; Formanden afgav Beretning om den forannævnte Marmorbuste af Ingemann, der var bleven anskaffet og foræret til Akademiet.

Istedetfor Sophus Schandorph, der var rejst til Udlandet, valgtes Kontorchef Bentzen i Handelsbanken til Medlem af Bestyrelsen.

10de Generalforsamling afholdtes d. 16. November **1878.** 1878, hvor et nyt Bal blev planlagt og hvor Fritz Holstein, der var bleven Politifuldmægtig i Randers, blev afløst som Bestyrelsesmedlem af Politiassistent F. Hjort.

Den 24. Januar 1879 afholdtes det omtalte Bal dog **1879.** under meget beskedne Former.

Ved Samfundets elvte ordentlige Generalforsamling den 13. December 1879 lød Formandens Klager over, at Fondens Debitorer (i Lighed med hvad andre Debitorer siden Arilds Tid har haft for Sæd) ikke betalte nøjagtigt, som de havde lovet, og Bestyrelsen meddelte iøvrigt, at adskillige af dens Medlemmer ønskede at fratræde. Paa Opfordring udsattes imidlertid Fratrædelsen til en overordentlig Generalforsamling.

Denne fandt Sted d. 10. April 1880 og her frattraadte **1880.** Højesteretsassessor Meyer, Kontorchef Bentzen og Fabrikdirektør Philip Schou, medens Overretsassessor Nyholm, Grosserer B. D. Adler og Cand. jur. F. Holstein valgtes, af hvilke førstnævnte blev Formand. Iøvrigt planlagdes paa denne Generalforsamling Soransk Samfunds fjerde Udflugt til Sorø.

Sorøturen fandt Sted d. 5. September 1880 og havde samlet over 100 gamle Soranere. Jeg betænker mig noget ved atter her at berette, at Turen var vellykket; —

men den var det; — og, ærlig talt, kan det tænkes, at en Tur til Sorø, foranstaltet af gamle Soranere, ikke bliver vellykket?

Samfundets trettende ordentlige Generalforsamling afholdtes d. 11. December 1880. Efter Bestyrelsens Forslag vedtoges det at afskaffe Medlemsbidrag paa 1 Kr. og at henvælge alt, hvad der af noget Medlem ydedes over 2 Kr., til Fonden samt at tilskyde 1000 Kr. til et paatænkt Holbergmonument i Sorø, dog saaledes at dette Tilskud fordeltes paa 2 Aar. Endvidere vedtog man et Forslag af Premierløjtnant Muus om at forsøge at samle Soranerne til legemlige Idrætter, navnlig Kricket og Fodbold samt at yde Bidrag til saadan Sport, — en Sag, der iøvrigt gik ganske sin Moder igen, fordi der, da man vilde føre den ud i Livet, kun meldte sig et ganske utilstrækkeligt Antal Medlemmer.

Istedetfor Cand. jur. Tolderlund, der ønskede at udtræde af Bestyrelsen, valgtes Premierløjtnant G. Muus.

1881. Den fjortende ordentlige Generalforsamling fandt Sted d. 10. December 1881. Det oplystes paa denne Generalforsamling, at det af Samfundet tilsagte Bidrag til Holbergstatuen i Sorø ikke var udbetalt, men vilde blive tilbageholdt, til Sagen var sikret (jfr. nedenfor Side 28—29).

Bestyrelsen foreslog at tilskyde et Beløb af Kr. 400, fordelt paa fire Aar, til en Kopi af Dalsgaards Billede af Stengangen paa Sorø Akademi med Portrætfigurer til Op-hængning paa Akademiet, hvilket vedtoges. Iøvrigt blev Boldspilsagen igen taget op til Forhandling, og man fornyede Beslutningen om at bevilge Understøttelse til denne Sag under forskellige nærmere Betingelser. Resultatet blev imidlertid nøjagtig samme sørgelige som Aaret i Forvejen.

Et Forslag om Afholdelse af et Bal, der i disse Aar saa at sige dukker op paa hver Generalforsamling — ligesom Sølslangen — blev forkastet, da man vilde samle Kræfter til en større Fest paa Holbergs 200aars Fødselsdag i 1884.

1882. I Slutningen af Aaret 1882 udsendte Bestyrelsen i Stedet for et Hæfte af Soransk Tidsskrift kun en kort Beretning om Samfundets Virksomhed i Tidsrummet 1. Januar 1875 til 31. Oktober 1882.

Den 9. December 1882 fandt den femtende ordentlige Generalforsamling Sted. Bestyrelsen foreslog, da der skulde trykkes et nyt Oplag af Samfundets Love, en Del

Redaktionsændringer af mindre væsentlig Betydning, der efter nogen Diskussion vedtoges. Grosserer Adler ønskede at udtræde af Bestyrelsen, og Overretsprokurator Kalko valgtes i hans Sted. Efter Generalforsamlingen samledes man til Fest for at hædre Akademiets kort forinden afgaaede Rektor, Professor Tregder. Ved denne Lejlighed blev Professor Tregder optaget som Æresmedlem i Samfundet, det eneste Æresmedlem Samfundet indtil Dato har haft.

Den sekstende ordentlige Generalforsamling afholdtes d. 10. November 1883. Forhandlingerne paa denne drejede sig udelukkende om Planerne til Festen for den i 1884 forestaaende 200-Aarsdag for Ludvig Holbergs Fødsel. Der nedsattes et Festudvalg bestaaende af Direktør Philip Schou, Premierløjtnant Christian Jacobsen og Stud. jur. Harhoff samt 2 Medlemmer af Bestyrelsen. Istedetfor Premierløjtnant Muus, der var bleven forsat til Aarhus, valgtes Kammerjunker, Premierløjtnant A. Arendrup ind i Bestyrelsen.

Saavidt det af Beretningen kan ses, er det første Gang, at den sig til Generalforsamlingen sluttende festlige Sammenkomst former sig som et Rugsilde. Russerne vare nemlig indbudte, og de hædredes med en særlig Rustale.

I December 1883 udsendte Samfundet en Beretning om dets Virksomhed i Tidsrummet 1ste November 1882 til 30. November 1883.

Aaret 1884 gik med Forventninger om og Forberedelser til den store Jubilæumsfest. Det paa den forrige Generalforsamling valgte Festudvalg fik imidlertid saa godt som intet med Sagen at gøre. Direktør Philip Schou var nemlig fraværende paa Forretningsrejse en stor Del af Efteraaret, kunde derfor ikke være tilstede ved Møderne og frasagde sig tilsidst fuldstændig sit Hverv; Premierløjtnant Chr. Jacobsen blev syg i Begyndelsen af September og maatte ogsaa melde sig fra Tjeneste, og det blev derfor Bestyrelsen selv, og blandt disse særlig Overretsprokurator Kalko, der assisteret af Cand. jur. Harhoff, maatte tage Affære.

Ved den Fest, der den 4. December 1884 i samme Anledning fejredes paa Sorø Akademi, lagdes iøvrigt Spiren til et ret spændt Forhold, der i saa godt som hele Rektor Blicherts Rektortid paa Sorø, beklageligt nok, kom til at bestaa imellem ham og Samfundet i Modsætning til det

hjærtelige Forhold, der altid havde kendetegnet Rektor Tregders Forhold til Samfundet.

Det var oprindelig Meningen, at en større Kreds gamle Soranerne skulde deltage i Festen paa Akademiet; men da der indløb Meddelelse til Sorø Akademi om, at Kong Christian den Niende vilde overvære Højtideligheden, meddelte Rektor Blichert Samfundets Bestyrelse, at der til Højtideligheden paa Sorø Akademi om Formiddagen kun vilde kunne udstedes Indbydelse til Formanden, medens Bestyrelsen anmodedes om at udpege 30 gamle Soranere, som Akademiet da vilde indbyde til Festballet om Aftenen. Denne Anmodning fandt Bestyrelsen det imidlertid ikke oportunt at imødekomme. Ved nemlig at gennemgaa Listen over Samfundets Medlemmer, skønnedes det, at de Soranere, som man helst kunde ønske som Samfundets Repræsentanter ved denne Lejlighed, næsten alle vare Mænd i en saadan Alder og i en saadan Stilling, at man ikke ret vel fandt at kunne foreslaa dem som Akademiet's Balgæster, naar der ikke var Plads til dem ved Højtideligheden om Formiddagen eller ved Festtaflet. Eksempelvis skal blot nævnes, at blandt de Soranere, som man fandt selvskrevne til at være Akademiet's Gæster ved Holbergfesten, vare de 4 Mænd, som i sin Tid af Pietet for Holbergs Minde købte og opretholdt det Holbergske Enkesæde paa Tersløsegaard, Ekscellencerne Grev Frijs-Frijsenborg og Udenrigsminister, Baron Rosenørn-Lehn, Grev Frijs-Juellinge og Kammerherre Grüner til Raunstrup. Da Bestyrelsens Medlemmer ej heller havde særligt og personligt Kendskab til den store Kreds af yngre Soranere, vilde man ikke ved blandt dem at foreslaa 30 paatage sig noget Medansvar for det Valg, som Akademiet maatte træffe ved sine Indbydelser. Formanden, som for sit eget Vedkommende først med Tak havde modtaget Akademiet's Indbydelse, blev ved Embedsforretninger hindret i at deltage i Festen, og Soransk Samfund var derfor slet ikke repræsenteret ved Akademiet's Holbergfest. For at give et Vidnesbyrd om de gamle Soraneres levende Interesse for den betydningsfulde Fest, der blev fejret i deres Fosterhjem, vedtog Bestyrelsen imidlertid at afsende et Lykønskingstelegram, som kunde blive oplæst ved Taflet, og den 4. December afsendte Formanden følgende „Hilsen til Sorø Akademi (afleveres til Rektor Blichert)“:

„Sorannersamfundet sender sin hæderværdige Fostermoder sin sønlige Hilsen paa denne Højtidsdag, da Akademiet fejrer Ludvig Holbergs Tohundredaarsdag med Danmarks Konge blandt sine Gæster. Vi, de forhenværende Elever, mødes, det vide vi, med de nuværende og med Alle, som ere knyttede til Sorø Akademi, ikke blot i taknemlig Erkendelse af, hvad Danmark og alle Danske, men særlig vi Soranere skyldte den udødelige Mester, hvis Aske den gamle Klosterkirke gemmer, men ogsaa i det frejdige Fremtids Haab, at hans Aand fremdeles gennem kommende Aarhundreder kraftig maa røre sig blandt Nordens Folk og føre os fremad mod Lys og Sandhed.

„Længe leve Ludvig Holbergs Minde!

„Længe leve Sorø Akademi!

„Paa Sorannersamfundets Vegne: C. V. Nyholm, Formand.“

Telegrammet indtraf ogsaa paa rette Tid og Sted, men da Rektor Blichert fandt, at det mere egnede sig til at oplæses i Elevernes Kreds, overgav han det til Overlærer Kiellerup med Anmodning om at oplæse det ved Ballet om Aftenen. Og Følgen blev, at Telegrammet blev glemt, og først et Par Dage efter blev det oplæst for Eleverne ved Morgenlovsangen.

Man fandt i disse forskellige Begivenheder en forsettlig Tilsidesættelse af Soransk Samfund fra Rektor Blicherts Side, — noget der dog sikkert er ganske urigtigt; — der forelaa her kun et uheldigt Sammentræf. Rektor Blichert kunde vist ikke have handlet anderledes end han gjorde; men de gamle Soranere vilde og kunde i disse og de følgende Aar ikke se andet i Blichert end den Mand, der med Urette havde indtaget den af alle saa elskede Rektor Tregders Plads; — de vaagede med mistænksomme Øjne over alle Blicherts Skridt; i alt saa de et Overgreb, i hver ny Ting, han indførte, et Brud paa Traditionen, øvet med brutal Haand af en Mand, der ikke kendte og ej heller kunde kende Berettigelsen af det gamle hævdevundne; Tregders gamle Elever vilde ikke se, at Tregder med al sin Mildhed og Godhed i de senere Aar havde bragt Sorø Akademi i Miskredit, og at Blichert netop var bleven valgt til Rektorposten paa det Program, at der skulde ryddes op i meget af det, som kan ses fra

to Sider; set fra en Side hedder det: Tradition, set fra en anden: gammel Slendrian!!

Men trist var det, at Forholdet strax blev skævt —, fordi Soransk Samfund altid er henvist til Forhandlinger med Rektor, saasnart der er Tale om Sorøture og lignende, — og der lagdes ved denne fjendtlige Stemning og Mistro om Blicherts gode Villie en Dæmper paa hele Soransk Samfunds Forhold til Fosterskolen for en lang Aarrække.

Den 13. December 1884 oprandt den store Dag for Soransk Samfunds Fest, — der fik et saa glimrende Forløb, — og hvis Minde endnu lever i alle deres Hjærter, som har overværet den; men man maa ogsaa lade Bestyrelsen, at den hverken havde sparet Penge eller Arbejde for at faa alt i Stil.

Der var overhovedet alt, hvad man kunde forlange, den Aften paa d'Angleterre: fin Middag til 15 Kr. Kuverten, hvor det vrimlede med store Navne; baade Ekscellencer og Kammerherrer, Grever og Baroner havde indfundet sig for sammen med Redaktører og Adjunkter, Professorer og Grosserere at give Festen et rigtigt Soranerpræg. Salen og Bordet var usædvanligt smukt dekoreret, man havde opstillet en stor Holbergstatue i Baggrunden i en rig Blomsterdekoration, og end ikke et Transparent forestillende Sorø Akademi illumineret manglede. Livgardens Musikkorps musicerede ved Bordet og spillede en i Dagens Anledning komponeret Festmarsch og last not least havde Kammerherre Bille en af sine store Dage med en Tale, der hverken manglede Peber eller Salt. I smukke Vendinger tolkede han de gamle Soraneres Kærlighed til Holbergs Minde, men han endte Talen med at slaa over i en skarp og bitter Karakterisering af Rektor Blichert som „Sorø Akademis Stiffader“. Denne Slutning paa hans Tale lød saaledes: „..... og vore Følelser skiftede ikke, selv om det viste sig, at vor Fostermoder en eller anden Gang kunde have indgaaet Forbindelser, der skaffede Børnene en Stiffader, hvis Handlemaade just ikke ubetinget syntes at være Forstaaelsens eller Kærlighedens Værk. Da Hs. Maj. Kongen forleden fejrede Holberg-Jubilæet i Sorø, havde Stiffaderen hverken bekymret sig om Plads til Repræsentanter for de ældre Kuld af Børnene — ja! den telegrafiske Hilsen fra Soransk Samfund var endog

ved et besynderligt Tilfælde bieven glemt og gemt til Natten efter Festen — ej heller aabnet Rum for nogen af de nuværende Elever, der maatte vige fra deres Hus og Hjem, henviste til „Haabet“¹⁾, medens Hs. Maj. Kongen maatte nøjes med Savnet. Taleren mindede om, at den forrige Gang, da Landets Konge, den absolute Monark, Kristian den Ottende, gæstede Sorø Akademi — tilmed sammen med sin Dronning — da havde man ikke fundet Eleverne uværdige til at spise under Tag med Majestæterne, saa at de havde kunnet melde hjem om dette Kongebesøg, at de ikke blot havde set Drs. Majestæter, men ogsaa siddet til Bords sammen med dem. Ganske vist kunde Etiketten den 4. December 1884 til en vis Grad siges at have Traditionen for sig, thi højsalig Kong Frederik den Femte havde jo ladet Holberg, den nye Stiftelses Fader, spise i et Sideværelse, da han indviede Akademiet. Men den Slags Traditioner var det dog næppe værdt at holde i Ære. Taleren anbefalede Sorøerne at holde fast ved andre og bedre Holbergske Traditioner, og i disses Aand skulde Gæsterne tømme et Glas til Hædersminde for Akademiets Stifter, Fader Holberg!

Paa denne egentlige Festtale fulgte en Række andre Taler bl. a. af Amtmand Vedel, der bragte Hilsen fra Sorø, og mange i Dagens Anledning forfattede Sange blev af-sungne.

Efter Bordet og da Kaffen var indtaget, begyndte den sorønske Ungdom og vort Lands skønneste Damer at strømme ind, modtagne af Fruerne Nyholm og Kalko, der fungerede som Værtinder, og kort efter var Ballet i fuld Gang, kun afbrudt af en elegant Souper, ved hvilken Vilhelm Andersen holdt en glimrende versificeret Tale for Damerne. Megen Lykke gjorde Kotillonen, da den store Holbergstatue, som hidtil havde prydet Salens Baggrund, rullede frem midt i Salen, hvor Fodstykkets Sideflader aabnedes og fremviste Kotillonsdekorationernes Medailloner med Holbergs Portræt til Damerne og Rosetter med Holberg Stokke en miniature til Herrerne. Efter Overleveringen skal Festens officielle Afslutning havde fundet Sted Kl. 3. Dette er ikke usandsynligt, men fra sikker Kilde har jeg erfaret, at der ikke var et Menneske, der lagde Mærke til denne saakaldte officielle Afslutning.

¹⁾ Nuværende „Hotel Postgaarden“ i Sorø.

Baade Beretning og Forhandlingsprotokol fortæller os, at man i 1884 lod Generalforsamlingen bortfalde, thi, som det hedder: „den lod sig ikke ret vel forene med Holbergfesten; og da der ikke var noget særligt paatrængende Forhandlingsemne, og Styrelsen frygtede for at trætte Medlemmerne ved at sammenkalde dem til en Generalforsamling umiddelbart efter den afholdte Festlighed, mente man at burde stille Generalforsamlingen i Bero“.

1885. I Slutningen af Aaret 1885 udsendte Bestyrelsen Beretning om Soransk Samfunds Virksomhed fra 1. December 1883 til 15. November 1885.

Den 28. November 1885 fandt Samfundets syttende ordentlige Generalforsamling Sted paa Skydebanen. Bestyrelsen bad om og fik Tilgivelse for Overspringelsen af Generalforsamlingen det foregaaende Aar, og Forsamlingen svælgede iøvrigt i Minderne om Holbergfesten. Bestyrelsen slog ved sin Sekretær, Cand. jur. F. von Holstein, stærkt til Lyd for Forøgelse af Soransk Samfunds Fond.

Generalforsamlingen afgav forøvrigt et godt Vidnesbyrd om, hvor utaknemmelige og fornøjelsessyge Soranerne ere. Nu havde Bestyrelsen jo saa sikkert ventet, at de ialtfald i nogle Aar kunde hvile paa Laurbærrene fra Holbergfesten, men nej, at det ikke skulde blive dem beskaaret, fremgaar af følgende Udtog af Referatet fra Generalforsamlingen:

„Overlæge Dr. Poulsen takkede Styrelsen for dens nidkære Virken i Fortiden, men udbad sig derhos nærmere Oplysning om, hvilke Planer Styrelsen rugede over for Fremtiden, og vilde navnlig gerne vide, hvad man havde tænkt at more Medlemmerne med i det kommende Aar. Overrettsprokurator Kalko turde ikke røbe Styrelsens Planer. Foreløbig vilde han ønske de Tilstedeværende en behagelig Aften ved det forestaaende Rusgilde, men han tilligemed Styrelsens andre Medlemmer forbeholdt sig muligen i Aarets Løb at ville overraske Medlemmerne!“

Fra det paa Generalforsamlingen følgende Rusgilde skal jeg minde om, at den nysudkomne Bog „Skoledrenge“ af „En af dem“, der havde vakt betydelig Opsigt, fik sin Anonymitet hævet paa en ret eklatant Maade, idet Redaktør Hiort-Lorenzen udbragte en Skaal for Forfatteren, hvilket kaldte Kammerherre Carl Bille frem paa Arenaen. Han udbragt en Skaal for, at den rette Fædrelandskærlighed

altid maa herske blandt dem, der udgik fra Sorø, og omtalte nogle mærkelige Sammentræf, han under sit Ophold i Amerika havde haft med et Par gamle soranske Skolekammerater, Frederik Clausen og de Linde-Friedenreich, som begge vare fuldstændig amerikaniserede, men som desuagtet, skønt mere end 40 Aar vare forløbne siden deres Skoletid, hang med Kærlighed ved Sorø og derigenem ved deres gamle Fædreland. Den ene af dem havde opholdt sig saa længe i Amerika, at han næsten havde glemt at tale Dansk; men naar han talte om Sorø, kunde han — og kun da — udtrykke sig paa Dansk.

Samfundets attende ordentlige Generalforsamling holdtes d. 20. November 1886. Formanden, Højesteretsassessor Nyholm, indledede med den fra tidligere Aar for Generalforsamlingen ikke ubekendte Vending, at man i det forløbne Aar havde været henvist til at „spare og samle Kræfter“. Iøvrigt fik Formanden paa Generalforsamlingen de tilstedeværendes Tænder til at løbe i Vand ved Løftet om en lille Aftenunderholdning med Dans i Vinterens Løb (der notabene ikke blev opfyldt!) og om en større Festlighed i 1887 i Anledning af, at det var 25 Aar siden, Samfundet var bleven stiftet.

Formanden meddelte, at Borgmester Muus i Sorø havde vist Samfundet den Velvilje at tilstille det to i Sorø Raadstuearkiv beroende Protokoller, Justits- og Tillysningensprotokol for den Hofret, som 1749 blev oprettet paa Sorø Akademi.

Ved Aarets Slutning 1886 udsendes Beretning om Soransk Samfunds Virksomhed fra 16. November 1885 til 1. December 1886, der som Tillæg indeholdt et Uddrag med en historisk Indledning af nysnævnte Hofrets Justitsprotokol.

Den 9. Oktober 1887 var Samfundets 19de Generalforsamling sammenkaldt paa Skydebanen. Til denne Generalforsamling sluttede der sig ikke det sædvanlige Rusgilde, fordi man agtede at fejre Samfundets 25 Aars Jubilæum med en Fest og ved denne Lejlighed vilde indbyde Russerne.

Formanden mindede om, at Samfundets Æresmedlem, Professor Tregder, var død i Aarets Løb.

Til Medlem af Samfundets Bestyrelse istedetfor Kaptain, Kammerjunker Arendrup, der var forflyttet til Nyborg, valgtes Forstkandidat H. Buchwald.

Iøvrigt gik Diskussionen paa Generalforsamlingen meget ivrigt om den planlagte Fest, og man endte med til Medlemmer af et Festudvalg at vælge Stud. jur. Kalko og Dr. H. Arendrup.

Og saa gik det, som det var gaaet før: Da Bestyrelsen i November Maaned udsendte en Opfordring til Samfundets Medlemmer om at deltage i Festen, og Festudvalget havde holdt en Række Møder til Drøftelse af de forskellige Arrangementer, viste det sig, at Officererne vel var rede, men at Hæren svigtede, idet der kun havde tegnet sig ca. 30 Deltagere, og Enden paa det hele blev — en Aflysning af denne Jubilæumsfest!

1888. Samfundets tyvende ordentlige Generalforsamling holdtes paa Skydebanen Mandag d. 3. December 1888. Bestyrelsen var efter Uheldet med Festen i Begravelsesstemning og var nærmest tilbøjelig til som Helhed at træde tilbage, skønt det erkendtes at det var uheldigt, naar Kontinuiteten ganske blev brudt. Det eneste Gode, der var opnaaet ved Uheldet ifjor, var, at Samfundets Kasse, der havde sejlet med Lig i Lasten lige siden Holbergsfesten, nu endelig var kommen paa ret Køl, forsaavidt som den viste et Overskud paa 204 Kr.

Justitsraad Hjort og Cand. jur. von Holstein ønskede ikke Genvalg til Bestyrelsen, og de blev erstattede med Kaptajn, Kammerjunkør Arendrup og Premierløjtnant Gjern Jacobsen. Til det følgende Rusgilde var saavel Studenterne fra 1887 som fra 1888 indbudte, de første fordi de ved den mislykkede Fest i 1887 var gaaet Glip af en Indbydelse fra Samfundet.

1889. I Begyndelsen af 1889 udsendtes Beretning om Soransk Samfunds Virksomhed fra 2. December 1886 til 15. December 1888; den indeholder Fortsættelsen af Meddelelserne fra Sorø ridderlige Akademis Hofret, og omtaler forøvrigt, hvorledes disse Hofrettens Protokoller, der siden 1816 uforstyrret havde hvilet i Sorø Byes Raadstuearkiv, hvor Tidens Tand Aar for Aar satte dybere Mærker i dem, medens man hidtil ikke havde kunnet finde Plads til dem i Geheimearkivet, nu da Soransk Samfund ønskede at redde dem fra Undergang og begyndte Udgivelsen, skønnedes at være saa vigtige, at Bestyrelsen i Februar 1887 fik Anmodning om uopholdelig at tilbagelevere dem til Sorø Raadstuearkiv, forat de derfra kunde blive indsendte til Konge-

rigets Arkiv. Her landede Protokollerne altsaa i August 1887, og Samfundet henvistes til at benytte dem der. Da Bestyrelsen fra mange Sider havde faaet Vidnesbyrd om, at de allerede trykte Meddelelser interesserede de gamle Soranere, lod Bestyrelsen Protokollerne afskrive, og dette afskrevne Eksemplar findes nu i Sekretærens Varetægt.

Samfundets en og tyvende ordentlige Generalforsamling afholdtes d. 9. Decbr. 1889. Paa denne meddelte Formanden, at hele Bestyrelsen havde besluttet at trække sig tilbage, da den ansaa det for rettest, at friske Kræfter kom til, for at Samfundet kunde føre en livligere Eksistens end det destoværrer havde været Tilfældet de sidste Par Aar. Da Bestyrelsen trods Opfordring ikke var at bevæge til at blive, foretoges Nyvalg; valgte bleve Redaktør H. R. Hiort-Lorenzen (Formand), Forretningsfører J. G. Smith, Cand. mag. Vilh. Andersen, Overretssagfører M. Godsken og Cand. jur. Oscar Kalko.

Paa Generalforsamlingen blev der anket over, at det var saa længe siden, at en Tur til Sorø var bleven arrangeret, og den nye Bestyrelse stillede i Udsigt, at dette skulde være det første, Bestyrelsen vilde vie sine Kræfter.

Cand. polit. Halvorsen bad Bestyrelsen have sin Opmærksomhed henvendt paa, om der ikke kunde skaffes et Lokale tilveje, hvor Medlemmerne, navnlig de yngre, kunde samles f. Eks. en Gang om Maaneden. Den nye Formand lovede, at Bestyrelsen skulde overveje Sagen, men mente, at det næppe lod sig gøre af Hensyn til Samfundets pekuniære Status.

Den 18. Maj 1890 arrangerede Samfundet en Udflugt til Sorø. Deltagernes Antal var ca. 70, og Rektor Blichert havde gjort alt, hvad der stod i hans Magt for ved gæstfri Imødekommenhed at lette Bestyrelsen Arrangementet. Han lod f. Eks. afholde Koncert og Gymnastikpræsentation af Eleverne, hvad der selvfølgelig baade interesserede og glædede de gamle Soranere. Denne Tur bidrog overhovedet meget til et bedre Forhold mellem Samfundet og Skolens Rektor.

Den to og tyvende Generalforsamling afholdtes d. 13. December 1890. Bestyrelsen meddelte, at Samfundet havde tilskudt 50 Kr. til Hjælp til Udgifterne ved Afholdelsen af et Gymnastikkursus for Soranere, hvilket Kursus lededes af fhv. Gymnastiklærer Nielsen fra Sorø og afholdtes i Efterslægtsselskabets Skoles Lokale.

Der blev igen paa Generalforsamlingen rettet Anmodning fra forskellig Side til Bestyrelsen om at leje et Lokale til maanedlige Sammenkomster, hvilken Tanke Bestyrelsen paany udtalte sin Betænkelighed ved at realisere.

1891. Samfundets tre og tyvende ordentlige Generalforsamling holdtes d. 15. December 1891. Man vedtog paa denne en Sorøtur i den kommende Sommer, og Bestyrelsen meddelte, at den nu havde besluttet sig til at søge maanedlige Sammenkomster arrangeret. Flere Medlemmer opfordrede Bestyrelsen til at erhverve Eksemplarer af Akademiets aarlige Indbydelsesskrift til Fordeling mellem Medlemmerne.

1892. Den 22. Maj 1892 foretog Samfundet en Udflugt til Sorø. Der spistes Frokost paa Hotel Postgaarden og Middag paa Akademiet. Til Udflugter i Omegnen havde Godsejer Madsen paa Bjernedegaard stillet Vogne til Disposition. Stemningen ved Middagen og om Aftenen var usædvanlig høj, efter soranske Skolebegreber for høj!

Den 12. December 1892 afholdtes den fire og tyvende ordentlige Generalforsamling.

Formanden omtalte de maanedlige Sammenkomster, der havde fundet Sted, og som vilde blive fortsat Vinteren igennem.

Bestyrelsen fik af Generalforsamlingen Bemyndigelse til at støtte Gymnastikkursuset for yngre Soranere særlig ved yderligere Tilskud til Lokaler og Redskaber m. v.

1893. Den 9. December 1893 holdtes den fem og tyvende ordentlige Generalforsamling.

Formanden, Hiort-Lorenzen, beklagede, at de maanedlige Sammenkomster ikke havde vundet saa megen Tilslutning, som man havde haabet, men han vilde dog endnu ikke opgive Forsøget, men afholde saadanne den første Onsdag i Februar, Marts og April Maaned. Han opfordrede indtrængende Medlemmerne til at sætte hinanden Stævne ved disse Møder.

I Aarets Løb var Sekretæren, Cand. jur. Kalko, rejst til Sydamerika, og Bestyrelsen havde suppleret sig med Premierløjtnant V. C. Petersen. Denne oplyste, at han af Bestyrelsen havde faaet Bemyndigelse til at realisere en Del af Arkivets Beholdning af Soransk Tidsskrift og Soranske Sange til en overordentlig lav Pris.

Da Cand. mag. Vilh. Andersen ikke ønskede Gen-

valg til Bestyrelsen, valgtes efter Formandens Forslag den uværdige Meddeler af denne Oversigt ind i Bestyrelsen. Det var første Gang i Soransk Samfunds Historie, at en Rus blev valgt ind, men Bestyrelsen haabede, at netop Valget af et saa ungt Medlem vilde gøre det lettere at drage de unge til Samfundet og holde dem fast.

I 1894 udsendte Bestyrelsen andet Binds andet Hæfte af Soransk Tidsskrift indeholdende Studenterbiografier af-fattede af mig for Tidsrummet 1873—93, altsaa sluttende sig nøje til de Studenterbiografier, som indeholdtes i andet Binds første Hæfte, som Fritz Holstein havde udarbejdet. Endvidere indeholdt Tidsskriftet en af Adjunkt F. C. Matthiessen skreven ualmindelig sympatetisk og forstaaende Nekrolog over Rektor Blichert, der var død i sit Embede 1894.

Det fortjener at erindres, at Konsul August Jørgensen allerede i en Aarrække havde gjort Forarbejder til Soranske Studenter- og Realistbiografier, men var bleven hindret i at fuldføre dem paa Grund af Sygdom og Fraværelse fra Landet. Han stillede imidlertid sit Materiale til Disposition for Bestyrelsen, og derved lykkedes det paa forholdsvis kort Tid at faa forannævnte Hæfte med Studenterbiografier færdige til Trykning.

Den 27. Oktober 1894 fandt Aarets Rusingilde uden foregaaende Generalforsamling Sted.

Generalforsamlingen afholdtes først d. 8. December 1894. Formanden omtalte de i Aarets Løb afholdte 3 mindre Sammenkomster, og at Schandorph ved en af disse havde læst op.

Efter Generalforsamlingen holdt Formanden, Hiort-Lorenzen, Foredrag om Sorø i Krigsaarene 1848—50 og skildrede navnlig Aanden i hin bevægede Periode, de Indtryk som Begivenhederne gjorde og deres Indflydelse paa Akademiet samt omtalte nærmere en Del ældre Soranere for deres Deltagelse i Felttogene.

Kassereren maatte meddele, at Regnskabet ikke havde kunnet underkastes Revision; det var som sædvanligt bleven sendt til Revisorerne, men var ikke kommen tilbage, og det var oplyst, at Regnskabet endnu henlaa hos den ene af disse i hans Hjem, medens han selv opholdt sig i Italien, ganske glemmende sit vigtige Hverv!

I Henhold til Generalforsamlingsbeslutning blev det reviderede Regnskab fremlagt paa et følgende Maanedsmøde d. 30. Marts 1895, hvor det godkendtes.

Uden at Samfundet direkte var Arrangør, saa tør det dog maaske nok tildels tilskrive sig Æren af, at der saavel i 1894 som i 1895 blev afholdt Kricketkampe i Sorø mellem Eleverne og et Hold ældre Soranere under Ansørsel af Postekspedienterne L. Sylow og A. Hasselbalch. Begge Gange vandt iøvrigt Eleverne, saaledes som det var at forudse, da de i Modsætning til de gamle Soranere var fortrinligt sammenspillede.

Naar disse Aar i Beretningen maaske forekommer Læserne ret magre, da er det ikke med Urette, thi der er i Virkeligheden saare lidt at sige om dem. Jeg erindrer saaledes tydeligt et Møde i den gamle Frimurerloge, hvor Bestyrelsen var mødt fuldtalligt, men hvor der foruden denne kun var kommen en 4—5 Medlemmer; den Slags Hændelser kan nok stemme en Bestyrelse mismodig! Om det var det mere politiserende Liv i Studenterforeningen og Studentersamfundet, der optog ialtfald de yngre blandt Soranerne, ved jeg ikke; men fra Samfundets Sammenkomster udeblev de unge ialtfald; blandt de ældre var der jo nok en lille fast Stok, der sjældent svigtede, men deres Antal var ikke stort. At Bestyrelsen har haft Fejl, skal jeg, der jo en Del af disse Aar var Medlem af denne, være den første til at indrømme, men vi laa ialtfald ikke paa den lade Side. Vi havde nemlig den Lykke i vor Midte at have Premierløjtnant V. C. Petersen, og jeg føler mig opfordret til at udtale, at det, han betød for Samfundet i disse Aar, kan ikke maales. Han var tidlig og silde paa færde for ligefrem at lokke de gamle Soranere til at komme, til at interessere sig for Samfundets Trivsel, til at bidrage til Fondet, til Tidsskriftet og til meget andet. Ved en ivrig Agitation bragte han Medlemsantallet til at stige betydeligt, og det er ikke for meget sagt, at Samfundets nuværende blomstrende Tilstand i første Række skyldes ham, der aldrig blev træt af at paapege nye Opgaver for Samfundet og Bestyrelsen, — det eneste der i Længden kan holde et Samfund som vort levedygtigt.

Den 23. December 1895 afholdtes den syv og tyvende ordinære Generalforsamling hos Wivel.

Formanden, der allerede for et Aar siden havde ønsket at udtræde af Bestyrelsen, fordi han var bleven Stiftsskriver i Roeskilde, nedlagde nu definitivt sit Mandat, hvorefter Etatsraad Philip Schou blev Formand i hans Sted.

Paa det til Generalforsamlingen sig sluttende Rusgilde meddelte Formanden, at Rektor Hoff i Sorø havde vist Samfundet den store Elskværdighed paa Skolens Budget at søge bevilget 350 Skoleprogrammer aarligt som Gave til Samfundet. Herefter har hvert Aar alle Samfundets Medlemmer faaet Programmet fra vor gamle Skole tilsendt.

Den 15. Februar 1896 holdtes et Møde i Dagmarhotellet, paa hvilket Redaktør Otto Borchsenius holdt Foredrag over Æmnet: "Hvad kan Soranere gøre for at smykke Sorø?" Taleren havde tænkt sig, at man først og fremmest skulde genoptage Planen til et passende Holbergmonument i Sorø, og kom tillige ind paa det ønskelige i at rejse Mindesmærker for de betydeligste Mænd, som havde virket i Sorø: Ingemann, Hauch o. fl. Han mindede om Udfaldet af de i sin Tid gjorde Forsøg paa at rejse Mindesmærker for Holberg og Hauch, forklarede, hvorledes han tænkte sig, at Spørgsmaalet mulig kunde løses, og opfordrede Bestyrelsen til at stille sig i Spidsen for Foretagendet. Formanden, Etatsraad Philip Schou, takkede Taleren for det smukke og interessante Foredrag og erklærede, at havde han end ikke stærk Tiltro til, at det vilde lykkes at føre de smukke Tanker ud i Virkeligheden, vilde han og den øvrige Bestyrelse med største Beredvillighed tage Sagen under Overvejelse, og ved næste Møde skulde han bestemt udtale sig om dens Stilling. Indtil da anmodede Formanden om, at de fremsatte Planers nærmere Detailler maatte forblive uomtalte.

Ved den paa Foredraget følgende Diskussion tog blandt andre Schandorph Ordet for, at man skulde søge udvirket en yderligere Udsmykning af Akademiets Lokaler, f. Eks. ved Billedgallerier af fortjenstfulde, afdøde Soranere, ved bedre udførte Malerier i Solennitetssalen o. s. v.

I Juni 1896 udsendtes tredie Binds første Hæfte af Soransk Tidsskrift, indeholdende biografiske Oplysninger over Examinati præliminariii fra Sorø Akademi 1854—68. Konsul August Jørgensen havde gjort Forarbejder til disse Biografier, men havde ogsaa maattet opgive dette Arbejde, og det var nu Premierløjtnant V. C. Petersen, der med sædvanlig Energi udarbejdede dem til Trykning. Det bør ogsaa her erindres, at Premierløjtnant V. C. Petersen muliggjorde Hæftets Udgivelse ved at bevæge to Soranere,

Fabriker P. Lindegaard og Fabriksbestyrer C. V. H. Helms i Australien, til hver at stille et Beløb af 100 Kr. til Raadighed for Bestyrelsen til Udgivelsen.

I Sommeren 1896 afholdtes en Kricketkamp i Sorø imellem et Hold gamle Soranere og Eleverne, ved hvilken Eleverne sejrede.

Den 12. December 1896 afholdtes den otte og tyvende ordinære Generalforsamling.

Formanden, Schou, berettede om den glædelige Stigning i Samfundets Medlemsantal, om Udsendelsen af det ovenfor omtalte Hæfte af Tidsskriftet og om to Sammenkomster i Løbet af Aaret, hvoraf den ene er omtalt nærmere ovenfor, medens den anden bragte en Oplæsning af Schandorph.

Til fhv. Adjunkt Theodor Hansen havde Samfundet i Anledning af hans 80aarige Fødselsdag sendt en Adresse som Vidnesbyrd om den Sympati, hvormed man mindedes den gamle Lærer.

1897. Den 12. Juli 1897 foretoges en overordentlig fornøjelig Udflugt til Dronninggaard, der vidnede om, at de gamle Soranere ogsaa kunne finde hinanden om Sommeren.

Den ni og tyvende Generalforsamling afholdtes d. 18. December 1897.

Formanden, Schou, fremhævede, at Medlemsantallet i Løbet af de sidste tre Aar næsten havde fordoblet sig og omtalte derefter den følgende Sag, der iøvrigt allerede havde været til Forhandling paa den foregaaende Generalforsamling:

Den af Redaktør Borchsenius i sit forannævnte Foredrag den 15. Febr. 1896 udkastede Tanke om ved Samfundets Initiativ at søge rejst Mindesmærker i Sorø for udmærkede Mænd, hvis Virksomhed har været knyttet til Akademiet, havde vundet saa almindelig Tilslutning, at Bestyrelsen straks havde besluttet at foretage Skridt i saa Henseende.

Man blev hurtigt enige om, at det første Maal for Samfundets Virksomhed burde være Tilvejebringelsen af et Monument for Holberg, udført i Bronze efter Professor Bissens allerede foreliggende, skønne Model. Denne Model var i sin Tid udført i Gibs efter Bestilling af en i 1880 under nu afdøde Etatsraad F. S. Bangs Forsæde sammentraadt Komité, hvis Virksomhed særlig fandt Støtte

igennem en ved Studenterforeningens Initiativ foretagen Indsamling, og Soransk Samfund havde ogsaa, som det vil erindres af Referatet af de tidligere Generalforsamlinger, tilsagt sin Støtte med et betydeligt Bidrag (jfr. S. 14). Komiteen havde imidlertid allerede i 1885 af Mangel paa tilstrækkelige Pengemidler maattet stanse sin Virksomhed uden at kunne gennemføre den oprindelige Plan, at rejse Monumentet foran Akademibygningen i Sorø. Bestyrelsen traadte nu. — Forhandlingerne førtes fra Samfundets Side af Etatsraad Philip Schou. — i Forbindelse med de overlevende Medlemmer af den gamle Komité, hvilke med stor Beredvillighed overdrog Soransk Samfund Ejendomsretten til Modellen. Efter Konference med Professor Bissen lod man derpaa udarbejde Overslag over Omkostningerne ved Monumentets Udførelse og Opstilling, hvorved det viste sig, at Omkostningerne vilde andrage ca. 20.000 Kr.

Da Samfundet ikke raadete over en saadan Kapital, og Bestyrelsen ej heller havde noget Haab om ved en offentlig Indsamling at faa blot tilnærmelsesvis et saadant Beløb samlet, henvendte Bestyrelsen ved Etatsraad Philip Schou sig til Kultusministeriet med Anmodning om, at Udgifterne maatte blive afholdt af Sorø Akademis Midler, og ved Finansloven for 1897—98 lykkedes det at opnaa den i saa Henseende fornødne Bevilling. Under Sagens Behandling i Regering og Rigsdag vistes der fra alle Sider Soransk Samfund den største Velvillie, ikke mindst fra daværende Kultusminister Bardenfleth og fra Folketingsmand, Herredsfoged Krabbes Side. Saasnart Bevillingen var given, skred man til Udførelsen af Monumentet. Broncestøbningen udførtes af kgl. Hof-Zink- og Metalstøber Lauritz Rasmussen og Granitfundamentet af Murermester C. Wienberg. Da det saavel af kunstneriske som af praktiske Grunde viste sig uheldigt at rejse Monumentet paa den oprindelig udsete Plads foran Akademiet, havde man besluttet at opstille det i Akademi-haven vest for den gamle Ridebane.

Den 19. December 1897 overrakte en Kreds af gamle Soranere, repræsenteret af Kaptain, Kmjkr. Arendrup, Postekspedient Hasselbalch, Ekspeditionssekretær v. Holstein, Adjunkt Matthiessen og Premierløjtnant V. C. Petersen, Enkefru Jensen, der d. 1. November 1897 var afgaaet fra sin Stilling som Akademiets mangeaarige Sygeplejerske, to Malerier med soranske Motiver malet af Landskabsmaler Boesen.

1898. Den 13. Juli 1898 afsløredes Holbergmonumentet i Sorø ved en Festlighed, hvortil Kultusminister Sthyr var Indbyder. Festtalen for Holbergs Minde holdtes af Kammerherre, Amtmand Bille, hvorefter Monumentet af Etatsraad Philip Schou overleveredes til Akademiet, paa hvis Vegne det modtoges af Kultusministeren. Ved Festen blev sungen en Kantate af Otto Borchsenius. Efter Afsløringen gav Kultusministeren en Festmiddag paa Akademiet, hvortil bl. a. Bestyrelsen for Soransk Samfund var indbudt.

En Kricketkamp afholdtes 1898 i Sommerens Løb i Sorø mellem et Hold gamle Soranere og et Elevhold, ved hvilken det første mod Sædvane og mod al Fornuft sejrede.

Den 11. September 1898 foretog Samfundets Medlemmer Lejlighed til at beundre Holbergstatuen; man sejlede til Parnas, hvor der var anrettet Frokost, og begav sig derefter til Akademiet, hvor den ældste af Selskabet, den 82aarige fhv. Faktor Tøttrup, paa Samfundets Vegne nedlagde en Krans ved Holbergmonumentet. Senere nedlagdes en Krans paa Rektor Tregders Grav paa Sorø Kirkegaard. Opvisning af et udsøgt Gymnastikhold var ligesom tidligere foranstaltet af Skolen.

1899. Den 18. Februar 1899 afholdtes Samfundets tredivte ordinære Generalforsamling.

Den fungerende Formand, Forretningsfører J. G. Smith, omtalte Aarets Begivenhed og fremhævede, at det skyldtes i første Række Formanden, Etatsraad Philip Schou, naar Sagen med Holbergmonumentet havde kunnet føres til en saa lykkelig Afslutning. Saa meget mere beklageligt var det, at Etatsraad Schou havde fattet den Beslutning at nedlægge sit Mandat som Medlem af Bestyrelsen. Istedetfor Philip Schou valgtes Kaptain, Kammerjunker Arendrup til Medlem af Bestyrelsen og blev Formand i denne.

Forretningsfører J. G. Smith mindedes i varme Ord Kammerherre Bille, der var død i Aarets Løb og hvis Død betød et stort Tab for Soransk Samfund.

Premierløjtnant V. C. Petersen meddelte, at Udgivelsen af Realistbiografiernes Fortsættelse var sikret, idet tre Realister hver havde indsendt 100 Kr., og man havde fra en fjerde Løfte om 50 Kr. Han paaviste derefter statistisk, at kun ca. 37 pCt. gamle Soranere var Medlemmer, og han foreslog dannet en Agitationskomite for

særlig blandt de soranske Akademikere at vinde Tilgang. Til denne Agitationskomité valgtes Skoleinspektør Rolsted og min Ringhed. Vi udrettede, ak! saa lidt!

Ved Rusgildet var den afgaaede Formand, Etatsraad Philip Schou, tilstede, og denne udtalte som Svar paa en Tak for hans dygtige Ledelse af Samfundet omtrent følgende: Ved Forhandlingen med Kultusministeren om Festlighederne ved Afsløringen af Holbergs Monument i Sorø var han gaaet ind paa, at Samfundets Bestyrelse opgav at indbyde Medlemmerne til en Tur til Sorø i den Anledning, fordi Ministeren ikke kunde skaffe Plads til dem ved Middagen paa Akademiet; men han maatte bagefter beklage, at Bestyrelsen ikke alligevel havde foranstaltet Turen og havde spist sammen med Medlemmerne paa en Gæstgivergaard nede i Byen, — fordi det havde vakt Misfornøjelse blandt en Del Medlemmer, hvoraf endog et enkelt, Dr. phil. Sophus Schandorph, havde udmeldt sig af Samfundet. Hertil kom endvidere, at der hverken ved Afsløringen eller ved Festmaaltidet paa Akademiet var vist Soransk Samfund den Opmærksomhed med et eneste Ord at takke det for dets Andel i, at Monumentet var bleven rejst. Hverken Kultusministeren paa Akademiets Vegne eller den oprindelige Komite af 1880, der ved Festen var repræsenteret, og som i en Række Aar ikke havde haft Haab om selv at kunne gennemføre Sagen, fandt Anledning til at berøre Soransk Samfunds Fortjeneste af at have optaget Sagen. At Gennemførelsen deraf kun var sket paa Basis af Komiteens Indsamling af Penge og af Tilvejebringelsen af Bissens Kunstværk samt ved virksom Støtte fra Regering og Rigsdag, dette havde han (Schou) paa Samfundets Vegne fremstillet med levende Anerkendelse. Naar han var fratraadt som Formand, var det i Følelsen af, at han ikke tilstrækkeligt havde varetaget Samfundets Interesser ved denne Lejlighed, og at han burde bære Følgerne deraf.

Denne Etatsraad Schous Redegørelse for sin Udtræden af Bestyrelsen paahørtes med megen Interesse af de tilstedeværende, af hvilke mange, som hidtil havde staaet ganske uforstaaende overfor det skete, nu paa forskellig Maade tolkede deres Sympati for den afgaaede Formand.

Det er en Selvfølge, at heller ikke Borchsenius, der havde været den første, der gav Stødet til, at Soransk

Samfund tog sig af Sagen vedrørende Holbergmonumentet, blev glemt. Han blev mindet i en varm Tale af Premierløjtnant V. C. Petersen.

I 1899 udsendte Bestyrelsen tredje Binds andet Hæfte af Soransk Tidsskrift, indeholdende dels Biografier af Examinati præliminariii fra Sorø Akademi i Aarene 1869—85, dels en kort Fortegnelse over de fra 1886—97 fra fjerde Klasserne dimitterede, begge Dele udarbejdede af Premierløjtnant V. C. Petersen. Udgifterne ved Udgivelsen blev baaret af Hofjægermester, Grev Schulin-Zeuthen, Fabrikant Schlegel, Konsul, Fabrikant Loehr og Lloydbestyrer Krebs.

17. Juni 1899 arrangeredes en Udflugt til Kongelunden (Bjerge af dampende Slikasparges og fortrinligt koldt Bord for en ren Bagatel!), der havde samlet et ikke helt ringe Antal Deltagere.

Den 2. December 1899 afholdtes Samfundets en og tredivte ordinære Generalforsamling.

I den af Formanden, Arendrup, aflagde Beretning om det forløbne Aar bemærkedes bl. a., at Bestyrelsen havde afkøbt „Nordisk Forlag“ Restoplaget af Billes Bog, „Skole-drenge“, og at Medlemmerne kunde erholde den tilkøbs ved Henvendelse til Sekretæren for nedsat Pris.

Der var i Aarets Løb sket flere Henvendelser til Samfundet om at gaa videre paa den med Opstillingen af Holbergmonumentet saa heldigt betraadte Bane og søge at faa oprejst Bautastene eller andre mindre bekostelige Mindesmærker over fortjente Soranere i Akademihaven. Dette Forslag fremkaldte en ivrig Diskussion og det samme gjorde Sølslangen, — om Forladelse, jeg mener Planerne til et Soranerbal. Det første Diskussionsemne havde i sin Almindelighed Generalforsamlingens fulde Tilslutning, det sidste derimod mærkeligt nok ikke, — ellers plejer jo Erfaringerne at gaa i den Retning, at man er umaadelig ivrig for et Bal lige til det Øjeblik, da man skal til at melde sig til Deltagelse.

Premierløjtnant B. Müller meddelte, at han var i Færd med at genoplive den salig afdøde Gymnastikforening for gamle Soranere, og anmodede om Tilskud fra Samfundet, hvilket bevilgedes under Forudsætning af, at der blev tilstrækkelig Tilslutning. Saavidt jeg har kunnet se, bristede denne Forudsætning.

Stud. mag. W. Nielsen meddelte, at han var begyndt

paa Forarbejderne til en ny soransk Sangbog, der skulde afløse eller supplere Schandorphs gamle.

Den 5. December 1900 afholdtes Samfundets to og tredivte Generalforsamling. 1900.

Formanden, Arendrup, berettede om, hvorledes man virkelig havde forsøgt at faa et Bal igang, men havde maattet opgive Forsøget; derfor havde Aaret udadtil været stille, men til Gengæld havde Bestyrelsen gjort Skridt til at faa en Bautasten oprejst i Akademihaven, hvilket, ganske bortset fra selve Stenens Tyngde, ikke paa nogen Maade var en let Sag; thi baade Kultusministeriet, Akademiets Rektor og Forstvæsenet skulde give Samtykke. Dette var imidlertid opnaaet, man havde ogsaa paa Akademiets Enemærker fundet en Sten, som var egnet til Formaålet, og Soraneren, Billedhugger Brandstrup, havde lovet at udføre Arbejdet ved at udhugge den eventuelle Inskription. Der rejste sig nu paa Generalforsamlingen en ivrig Diskussion om, hvem eller hvad der skulde hædres ved denne Sten. Gamle Baron Th. Adler var flammende begejstret for Hauch, andre foreslog Frederik den Anden eller Ingemann; man enedes tilsidst om at rejse denne første Bautasten for de i de to slesvigske Krige faldne Soranere.

Da Aaret havde været saa stille, befandt Samfundets Kasse sig i en blomstrende Forfatning, og Hjælpefonden var nu vokset til mellem 11—12,000 Kr., hvoraf dog ulykkeligvis omtrent Halvdelen bestod i kammeratlige Gældsbeviser, hvis Værdi ingenlunde altid svarede til deres Paalydende.

Efter Generalforsamlingen afholdtes det obligate fornøjelige Rusgilde med Indbydelse af samtlige Russer, afgaaede Lærere m. fl.

Naar jeg ovenfor og herefter ikke særlig har omtalt eller omtaler Rusgilderne, da er det ikke, fordi det ikke har fundet Sted eller ikke har været interessant; — det er mest, fordi det danske Sprog savner tilstrækkelig blomstrende Udtryk for paa rette Maade at beskrive disse fornøjelige Gilder, og fordi jeg ikke vil lade Minderne og Fantasien tage altfor stærk Fart i denne nøgterne Beretning, — og endelig fordi meget af det allerfornøjeligste maaske tør henregnes til „Privatlivets Fred“.

Søndag den 15. September 1901 foretog Soransk Samfund en Udflugt til Sorø for at afsløre den for de i de sles-

vigske Krige faldne Soranere i Akademihaven syd for det saakaldte Molbechs Hus oprejste Bautasten.

Bautastenen, der ligesom Holbergmonumentet, findes afbildet i Soransk Tidsskrift (henholdsvis fjerde Binds første Hæfte og tredje Binds andet Hæfte), bærer paa Forsiden en Inskription, forfattet af Soraneren, Professor Otto Borchsenius:

Du, der paa Vejen
Fra Yngling til Mand,
Her skal mindes
De faldne Soldater;
Soranere var de
Og Kammerater.
Som gik i Døden
For deres Land.

Og paa Bagsiden de Faldnes Navne:

N. Voigt, H. Schau, J. F. Lund, C. L. Barner, C. F. Schlegel, L. M. Bruun, A. F. W. Toxwerdt, C. M. C. Hassenfeldt, A. W. Barner, S. Rasmussen, J. C. Baron Dirckinck-Holmfeld, C. U. S. v. Deurs.

Ved Afsløringen var Rektor i Spidsen for de fleste Medlemmer af Lærerkollegiet og Eleverne tilstede. Der blev afsunget to Fædrelandssange, og Formanden, Oberstløjtnant Arendrup, udtalte, idet han lod Sløret falde, følgende: „Soranere! Vi ere samlede her for at hædre vore døde Kammerater. Vi sætte i Dag Begyndelse til en Række Bautastene, der skulle rejses som et synligt Bevis paa, at Soranerne ikke glemme de Skolekammerater, som have kastet Glans over vor gamle Skole og æret og gavnet vort Fædreland. Se paa den Sten, læs, hvad der staar mejslet ind, indprent Jer Navnene. De ere vel værd at mindes, de Helte, som gave Livet hen for Danmark. De vare ikke Repræsentanter for den Usselhedens og Pjaltethedens Aand, som nu trindt om sættes i Højsædet og fører det store Ord. De spurgte ikke: Hvad kan det nytte; men med den rette Fædrelandskærlighed, med Ridderlighed og frejdigt Mod fulgte de Kongens Bud og gik i Kampen for Konge og Land og ofrede Livet for det bedste og skønneste, et Menneske ejer, det dyrebare Fædreland! Hr. Rektor! I Soransk Samfunds Navn overgiver jeg denne Sten til Sorø Akademi. Lær den unge Slægt at elske Danmark og værne om Minderne.“

Paa Akademiets Vegne modtog Rektor Hoff Stenen og udtalte i smukke Ord Forvisningen om, at Sorø Akademis Sønner altid vil holde den højt i Ære. Efter Afsløringen var der Festmiddag paa Akademiet, og om Aftenen samledes man til et Aftensmaalid, der var anrettet paa Hotel Postgaarden.

Jeg har ovenfor gengivet Formandens djærve Tale til Soranerne saavidt muligt in extenso, fordi det sikkert af mange vil blive erindret, at der var Hovedstadsblade, der aabenbart følte sig truffet ved Arendrups Gengivelse af Hørups bekendte Ord i saa nær Forbindelse med Udtrykket: „Usselhedens og Pjaltethedens Aand“ og i den Anledning faldt over Taleren. Skriverierne i Bladene dengang bevirkede, at der af Krigsministeriet blev afæsket Oberstløjtnant Arendrup en Forklaring. Hvad Arendrups Forklaring indeholdt, det unddrager sig min Kundskab, men jeg tror nok med det Kendskab, jeg har til denne, at Svaret mindst af alt har lignet en Tilbagekaldelse af de brugte Udtryk.

I Efteraaret 1901 udsendte Bestyrelsen fjerde Binds første Hæfte af Soransk Tidsskrift, indeholdende en af mig udarbejdet fuldstændig Fornyelse for Tidsrummet 1825—47 af de i andet Bind indeholdte Studenterbiografier. De biografiske Data var i den nye Samling mere indgaaende bearbejdet, og navnlig var Moderens, Hustruens og Svigerforældrenes Navne medtagen.

Tre og tredivte ordinære Generalforsamling afholdtes 14. December 1901. Oberstløjtnant Arendrup og Kaptajn V. C. Petersen vare blevne forflyttede til Garnisoner udenfor Sjælland og ønskede derfor at fratræde. I deres Sted valgtes Møntfuldmægtig, cand. pharm. C. F. Heise og stud. med. Theodor Lind og Godskesen blev Bestyrelsens Formand. Iøvrigt formede Aftenen sig nærmest som en Begrædelsesfest over de to udmærkede Medlemmer af Bestyrelsen, som den havde mistet paa een Gang. Der blev holdt Taler i en Uendelighed for dem baade paa Generalforsamlingen og ved Rusgildet og afsendt Telegrammer til dem begge. Iøvrigt blev Sophus Schandorph, der i Aarets Løb var gaet bort, mindet, og man foranstaltede ved Rusgildet en Indsamling af Bidrag til Mindesmærket for ham.

1902. Den 15. Februar 1902 afholdtes en selskabelig Sammenkomst, ved hvilken Herman Bang meget fornøjeligt oplæste forskellige Ting af sin egen Produktion. Medens Herman Bang drak Champagne og tog tidlig hjem, drak vi andre Punsch og kom uhyre sent hjem.

Den 6. December 1902 afholdtes den fire og tredivte Generalforsamling. Kvintessentsen af Formandens, Overretssagfører Godskesens, Beretning var, at saavel den sidste Tur til Sorø som den gratis Udsendelse til Medlemmerne af Soransk Tidsskrift havde været saa bekostelig, at det havde taget nogen Tid at faa Balance paa Budgettet.

1903. Den 4. April 1903 holdtes selskabelig Sammenkomst, denne Gang i den gamle Frimurerloge i Kronprinsensgade 7 i Modsætning til de senere Aars Sammenkomster, der alle havde fundet Sted hos Wivel. Adjunkt Glahn i Sorø holdt et udmærket Foredrag om „Livet paa Akademiet efter Genoprettelsen i forrige Aarhundrede“, og senere ved Punsche-soldet foreviste Kemigraf H. Anker-Olsen og Cand. polyt. C. E. Aagaard Lysbilleder for de mange glade Gæster.

I December 1903 udsendte Bestyrelsen den længe planlagte nye Sangbog med soranske Sange, samlede af Stud. med. Theodor Lind, der havde paataget sig dette Arbejde, efter at W. Nielsen paa Grund af Bortrejse fra Byen havde maattet opgive at fuldende det.

Den fem og tredivte Generalforsamling afholdtes d. 17. December 1903. Kassereren græd, som alle andre Foreningskasserere, over, hvor vanskeligt det var at inkassere Medlemsbidragene, idet omtrent 17 pCt. ikke betalte Kontingent, fordi Adresserne vare unøjagtige. Formanden meddelte, for at trøste Forsamlingen ovenpaa disse Jeremiader, at Kassen nu var saaledes ved Huld, at man kunde tænke paa en Fest i noget større Stil, og en saadan agtede man at arrangere i det kommende Aar.

Formanden, Godskesen, gav derefter Generalforsamlingen indgaaende Meddelelse om den i Sommer i Bladene førte Diskussion om Bevarelsen af Holbergs gamle Herresæde Tersløsegaard. Sagen var bleven rejst af Soraneren Arkitekt C. M. Smidt og Kunstmaler Erich Struckmann ved en illustreret Artikel i Tidsskriftet „Kunst“ (fjerde Aargang, 11.—12. Hæfte), der henledte Offentlighedens Opmærksomhed paa den sørgelige forfaldne Tilstand, hvori Tersløsegaard, der efterhaanden var bleven berøvet ethvert Jord-

tilliggende, befandt sig. Bestyrelsen havde straks i Erkendelse af, at dette var en Sag af særlig soransk Interesse, sat sig i Spidsen for Bestræbelserne for at erhverve og bevare Ejendommen. Den havde saaledes foretaget en Udflugt til Tersløsegaard for ved Selvsyn at gøre sig bekendt med Forholdene og forhandle om Sagen paa Stedet. Man havde navnlig forhandlet med Gaardens Ejer, Jægermester Gustav Garth-Grüner til Lille Svenstrup — en Søn af den gamle Soraner, Kammerherre Grüner paa Ravnstrup, der i 1861 havde købt Tersløsegaard for sammen med 3 Skolekammerater fra Sorø, udelukkende af Pietet mod Holbergs Minde, at opretholde det Holbergske Enkesæde paa Tersløsegaard, den Gang da Staten havde fundet for godt at bortsælge Tersløsegaard fra Sorø Akademi¹⁾ — om et Køb af Tersløsegaard; men han forlangte ca. 14.000 Kr. for Gaarden, skønt der som anført ingen Jorder hørte til, ingen Økonomibygninger fandtes, og Enkesædeservituten hvilede paa den. Bestyrelsen mente ikke, at der kunde være Tale om Køb af Gaarden og om en dertil sigtende Indsamling, saalænge Salgsprisen holdtes oppe paa denne Højde; men den vilde fortsætte sit Arbejde paa Sagen og udbad sig og fik Generalforsamlingens Sanktion til at foretage videre Skridt.

Den 6. Marts 1904 havde Samfundet foranstaltet en **1904.** Fest i Hotel Phønix med Komædie og efterfølgende Bal. I Hotellets store Sal var et Teater opstillet, paa hvilket Gymnasiasterne fra Akademiet under Ledelse af Adjunkt Glahn spillede Holbergs „Den Stundesløse“, der kort i Forvejen havde været opført paa Akademiet som Skolekomædie. Forestillingen gik fornøjeligt trods de uvante Forhold, og skønt der kun var holdt en forhastet Prøve. At Tilskuerne morede sig udmærket og at denne Indledning bragte en særlig Feststemning over det derpaa følgende Bal, ved hvilket de Optrædende forblev i deres Dragter, behøver kun at noteres. Ingen vil tvivle herom!

Samfundets seks og tredivte Generalforsamling afholdtes den 10. December 1904. Under Omtalen af Aarets Begivenheder bemærkede Kassereren, at Festen paa Hotel

¹⁾ Se den læseværdige Artikel: „Tersløsegaard Hovedgaard og det Holbergske Enkesæde. Efter Meddelelser af en gl. Soraner“; Soransk Tidsskrift I. 1. Hæfte 1865. Side 160—173.

Phønix havde givet et klækkeligt Underskud; en Del af Underskudet skyldtes dog den triste Omstændighed, at Festen først var fastsat til en tidligere Dato, men i sidste Øjeblik havde maatte opsættes paa Grund af Overlærer Michelsens pludselige Død, hvilket havde bevirket, at Lokale, Musik, Tryksager o. s. v. maatte betales to Gange.

Ved Omtalen af Fonden stillede Direktør Hauberg Forslag om, at man skulde kræve Kaution fra en Ven eller Slægtning af Laantageren for, at Laantageren forblev i Samfundet som Medlem, og at man idetmindste kendte hans Adresse; adskillige fandt imidlertid, at Laanene ved et Kautionskrav, selv af denne milde Karakter, vilde miste deres kammeratlige Karakter.

Tersløsegaardsagen kom derefter til Forhandling. Formanden gav en kort Fremstilling af, hvad der var udrettet. Der var ved Bestyrelsens Initiativ dannet en Tersløsegaardkomité, der havde faaet Gaarden paa Haanden indtil Oktober 1905 for en Købesum af 6000 Kr. — altsaa et betydeligt Afslag i den først forlangte Pris — og det havde ved Undersøgelse paa Stedet vist sig, at Bygningen kunde sættes istand for ca. 6500 Kr. Det var lykkedes Bestyrelsen at interessere Soraneren Arkitekt Martin Nyrop for Sagen, — dette endog i saa høj en Grad, at Nyrop havde i Sinde at leje sig en Sommerbolig paa Gaarden, — og han havde paataget sig at udarbejde Planer til Gaardens Restaurering. Man havde tænkt sig at underkaste de af Holberg i sin Tid beboede Værelser en Restauration af mere kunstnerisk Art, føre dem tilbage til den gamle Stil og her indrette en Art Holbergmuseum. Hvad Komiteen iøvrigt kunde udrette med Hensyn til Gaarden, hvis den erhvervede den, vilde jo ganske afhænge af de Resultater i det Hele taget, man naaede med Hensyn til Indsamlingen, og om man kunde naa at interessere det Offentlige for Sagen.

Herom lod sig imidlertid endnu intet sige, da Opraabet til Offentligheden om Støtte, der var underskrevet af en stor Mængde bekendte danske og norske Mænd, deriblandt særlig mange Forfattere og Kunstnere, først havde kunnet udsendes d. 28. November. Tersløsegaardkomiteen havde iøvrigt konstitueret sig med et Forretningsudvalg bestaaende af Dr. phil. Vilh. Andersen, Professor O. Borchsenius, Professor Harald Høffding, Professor Karl Larsen, Arkitekt Martin Nyrop, kgl. Skuespiller Olaf Poulsen, Ar-

kitekt C. M. Smidt, Kunstmaler Erich Struckmann samt Overretssagfører Godskesen som Formand, Direktør J. G. Smith som Hovedkasserer og mig som Sekretær.¹⁾

I 1905 udsendte Bestyrelsen et nyt Hæfte af Soransk Tidsskrift — fjerde Binds andet Hæfte, — indeholdende en Fortsættelse af mine Studenterbiografier (Tidsrummet 1848—74) foruden en Del andre Oplysninger om Sorø Akademi, dets Skole og Gods samt endelig Billeder af Samfundets 5 Stiftere: Benzon, Bille, Poulsen, Rosenørn-Teilmann og Rothe samt to Gengivelser af gamle Stik, forestillende Sorø Akademi i 1749 og 1767. 1905.

Den 21. Marts 1905 afholdt Soransk Samfund en lille festlig Sammenkomst i City Selskabslokaler, ved hvilken Lejlighed der under Ledelse af Kemigraf Anker-Olsen af nogle yngre Soranere med Damer spillede Parodikomedien „Svend, Knud og Valdemar“. Festens Overskud var beregnet paa at gaa til Tersløsegaardindsamlingen; men jeg maa bekende, at denne Fest afgav et nyt Bevis paa den fuldstændige bristende Evne hos Soranerne til at arrangere billige Fester; hvis jeg ikke husker Fejl, gav denne Fest enten et lille Underskud, eller Overskudet var rent forsvindende. Ved Festen bortloddedes en Serie Postkort, skænkede af Møntgardein Heise, og et af Gyldendals Forlag skænket Eksemplar af Martensens Udgave af Holbergs Komedier.

Søndag den 18. Juni 1905 foretog Soransk Samfund en Udflugt til Tersløsegaard, hvor der til Fordel for Tersløsegaardindsamlingen samme Dag afholdtes en Folkefest. Ved denne, der var stærkt besøgt, ikke blot af Soransk Samfunds Medlemmer, men af mange af Egnens Folk og Gæster fra Sorø og København, læste Vilh. Andersen holbergske Scener op, og Højskoleforstander Dalsgaard holdt Foredrag om Holbergs Betydning.

Den 2. December 1905 holdt Samfundet sin syv og tredivte ordentlige Generalforsamling. Laanene fra Fonden gav ligesom ifjor Anledning til nogen Diskussion, men man kom ikke til noget Resultat. Formanden, Godskesen, foreslog at forandre Lovenes § 4, hvorefter fremtidig kun Halvdelen (nu det Hele) af, hvad et Medlem betalte over 2 Kr. i aarlig Kontingent, skulde afgives til Fonden. Som Motiver an-

¹⁾ I 1908 har Forretningsudvalget suppleret sig med Boghandler Herman Lyng.

førte Formanden, at Fonden nu androg ca. 9000 Kr. foruden Gældsbeviserne, der mindst kunde vurderes til 1000 Kr., og at Fondens Pengeforhold befandt sig i en god Forfatning ved det store og stadig voksende Tilskud fra Samfundet, hvorimod Samfundet, der havde Forpligtelser mod sine mange Medlemmer, uafbrudt var i Bekneb og maatte undlade at foranstalte Sammenkomster, fordi Pengemidlerne ikke strakte til. Efter en ret indgaaende Diskussion i Sagen blev Forslaget vedtaget, og det samme gjaldt et andet af Bestyrelsen stillet Forslag om Forandring af Lovens § 7 derhen, at Antallet af Bestyrelsesmedlemmer forøgedes fra 5 til 7. Bestyrelsen foreslog nu til den ene af de nye Bestyrelsespladser Bankfuldmægtig L. Wagner, med hvem Bestyrelsen havde suppleret sig, da jeg i denne Vinter opholdt mig 8 Maaneder i Udlandet, og ingen af Bestyrelsens øvrige Medlemmer havde kunnet paatage sig de stadig voksende Sekretærforetninger, hvilket vedtoges. Da man ikke kunde enes om at opstille en Kandidat til den anden nye Plads, endte Forsamlingen med at bemyndige Bestyrelsen til selv at supplere sig med det syvende Medlem.

Formanden gav derefter Oplysning om Tersløsegaard-sagens videre Forløb. Det tidligere omtalte, d. 28de Novbr. 1904 udsendte Opraab var saavel af Presse som af Publikum blevet modtaget med megen Velvillie. Saavel det kgl. Teater som Folketeatret og Aarhus Teater havde givet Forestillinger til Indtægt for Sagen. Vilh. Andersen havde udsendt en smukt udstyret Piece om Holberg og Tersløsegaard, der solgtes til Fordel for Indsamlingen, han og Olaf Poulsen havde holdt flere Oplæsninger, flere Malere havde skænket Billeder til Bortlodning, og Interessen havde overhovedet været meget stærk, uden at det er muligt her at nævne alle dem, som Tersløsegaardindsamlingen staar i Gæld til. Komiteen kunde som Resultat af Indsamlingen disponere over mindst 15000 Kr., og Tersløsegaard var derfor bleven købt, og der var al mulig Udsigt til, at den vilde blive knyttet nær til Soransk Samfund. Gaarden vilde nemlig ifølge Komiteens Beslutning blive en selvejende Stiftelse, og i dennes Bestyrelse vilde Samfundet stadig blive repræsenteret; den første Tanke: at overgive Gaarden igen til Sorø Akademi med Forpligtelse til at bevare den, havde Kultusministeren stillet sig afvisende overfor, og man havde derfor maattet opgive den. Iøvrigt fremhævede Formanden,

at Tersløsegaardkomiteen i høj Grad trængte til yderligere økonomisk Bistand, hvis der for Alvor skulde blive Tale om at sikre Gaardens Bevarelse; thi de hidtil indkomne Midler vare kun tilstrækkelige til Erhvervelsen og den nødvendige Istandsættelse.

Til Rusgildet var indbudt Arkitekterne Nyrop og C. M. Smidt samt Kunstmaler E. Struckmann.

Ifølge en paa et Bestyrelsesmøde d. 1. Marts 1906 vedtagen Beslutning indtraadte Stud. med. J. E. Meulengracht i Bestyrelsen. 1906.

Den 31. Marts 1906 holdtes en lille Fest paa Skydebanen, hvor Overlærer F. C. Matthiessen holdt et fornøjeligt Foredrag om „Sorø før og nu“.

I December 1906 udsendte Bestyrelsen efter Direktør S. C. Haubergs indtrængende Opfordring og Løfte om, at han senest ved sin Død vilde give 1000 Kr. til Fonden, et trykt Opraab til Samfundets Medlemmer om at støtte Fonden ved Gaver eller ved testamentariske Dispositioner. Resultatet af dette Opraab lader — hvad Gaverne angaar — stadig vente paa sig; men man tør jo haabe paa rige testamentariske Dispositioner!

Den otte og tredivte ordentlige Generalforsamling, der afholdtes Lørdag d. 16. December 1906, stod atter i Tersløsegaardsagens Tegn. Tersløsegaardkomiteen havde, da de indsamlede Midler hverken strakte helt eller halvt til, besluttet at henvende sig til Regering og Rigsdag om Hjælp. Martin Nyrop havde udarbejdet fuldstændige Tegninger med Forslag om Gaardens gennemgribende Restaurering og delvise Indretning til Museum og havde fremskaffet nøjagtige Overslag over Bekostningen. Nyrop var selv kommen tilstede og havde ladet Tegningerne opslaa i Salen, for at Medlemmerne kunde gøre sig bekendt med disse.

Der sloges i øvrigt til Lyd for, at Bestyrelsen skulde søge at faa en to eller flere Dages Tur til Sorø i Stand. Bestyrelsen lovede at sondere Jordbunden! I det ellers sædvanlige Diskussionsemne: Fonden, kunde der paa denne Generalforsamling ikke rigtig komme Fart grundet paa, at Regnskabet ikke forelaa. Kassereren havde nemlig været saa uheldig at glemme det i Sporvognen, da han kørte ud til Mødet, og man maatte derfor antage, at dette Regnskab i Øjeblikket fartede videre København rundt.

Formanden meddelte, at jeg (jeg var ikke træt, men var kommen til den Overbevisning, at den nuværende Bestyrelse var bleven vel gammel i Gaarde) ikke ønskede Genvalg til Bestyrelsen; jeg remplaceredes indenfor Bestyrelsen af Cand. juris. H. G. Olrik.

Efter Rusgildet, hvor som indbudte bl. a. en Række Rigsdagsmænd var komne tilstede, holdt Professor Nyrop Foredrag om Restaureringsplanerne for Tersløsegaard, og ved Bordet holdt Vilh. Andersen en glimrende Rustale. Statsrevisor Anders Nielsen og Professor Ellinger tog senere Ordet og lovede paa Rigsdagen og i Finansudvalget at gøre deres Indflydelse gældende til Fordel for Tersløsegaardsagen. Ved dette Rusgilde blev forøvrigt Tanken om en Restaurering af Fraterbrønden i Sorø for første Gang udkastet af det nyvalgte Bestyrelsesmedlem, Cand. jur. Olrik, der heri saa en værdig og naturlig Opgave for de gamle Soranere, fordi dette ældste Minde fra det gamle Klosters Tid utvivlsomt for Sorø var det samme som „Absalons Brønd“ for Byen Kjøbenhavn: det Væld, om hvilket Klosteret, Skolen og siden Akademiet var vokset op.

1907. Fredag den 26. April 1907 besøgte Samfundets Medlemmer med Damer de historiske Udgravninger paa Kristiansborg Slot. Soraneren, Assistent ved Nationalmuseet, Dr. phil. Mackeprang holdt et indledende oplysende Foredrag paa Stedet og viste Medlemmerne rundt.

Ved Forhandling med Kultusministeriet og Rektor var det lykkedes Bestyrelsen at faa Tilladelse til at besøge Sorø Søndag d. 7. og Mandag d. 8. Juli 1907, og denne Udflugt bragte Deltagerne nogle sjældent fornøjelige Dage ved den faktiske Genoplivelse af den gamle Skoledrengetid, som den bød paa. Resultatet var saa udbytterigt, at det er mit oprigtige Haab, at de vekslende Bestyrelser vil gøre alt, hvad der staar i deres Magt, for at holde denne Form for Sammenkomster i Sorø i Live, selv om man ikke helt forlader de traditionelle Dagsture til Sorø. Vi gamle Soranere har Grund til at være den Bestyrelse, der fik disse Tødagesture inaugurerede, taknemmelig!

Denne Oversigt er ikke Stedet til yderligere lyriske Udbrud over den vellykkede Tur saa lidt som til et episk Heltedigt over alle de gamle Soraneres Heltegerninger, der tildels i strængeste Forstand hører Privatlivet til, forsaavidt som mange af disse foregik paa Sovesalene og i

Gangene i et Negligé, der var mere end dybt. Der foreligger jo ogsaa en rigt illustreret Beretning om hele denne Tur i femte Binds første Hæfte af Soransk Tidsskrift. Jeg skal her kun gengive Programmet, saa kan enhver Læser, som ikke har været med, misunde os Deltagere:

Søndag d. 7. Juli:

Deltagerne samles paa Akademiet Kl. 10.

Kl. 10¹/₄ Frokost paa Akademiet (Smørrebrød, Øl og Snaps).

Kl. 2 Middag paa Akademiet (2 Retter Mad, Dessert og Vin).

Kl. 6 Rotur til Ægir, hvor der

Kl. 7 spises til Aften (koldt Bord).

Kl. 9 Sold i Akademiets Vestibule.

Mandag d. 8. Juli:

Kl. 8 Lovsang.

Kl. 8¹/₄ Morgenmaaltid (Kaffe eller Te, blødkogte Æg, Brød og Smør).

Kl. 8³/₄ Køretur over Pedersborg og Bjernede til Fjenneslev.

Kl. 12 Frokost ved Fjenneslev Kirke (Smørrebrød, Øl og Snaps), hvorefter der køres videre til Suserup.

Kl. 4 Middag i Suserup (2 Retter Mad og Vin).

Fra Suserup køres direkte til Sorø Banegaard.

At Turens Charme forhøjedes, ved at Damer om Mandagen deltog i Udflugten, tør vel kun inkarnerede Pebersvende tvivle om!

Den 13. December 1907 afholdtes ni og tredivte ordentlige Generalforsamling.

Man indledede med et, endog af et Medlem i Bestyrelsen, — jeg vil ikke udlevere hans Navn til Efterverdenen, — stillet Forslag om at afløse den traditionelle Punsch med Whisky. Forslaget faldt selvfølgelig igennem, — det vilde jo have været en Revolution, der noget nær kunde stilles ved Siden af et Forslag om Samfundets Op-hævelse; — men man vedtog derimod paa Grund af Kmhr... Oberst Arendrups Popularitet fremtidig at drikke kold Punsch efter hans Recept. Mon dette ikke kan sammenlignes med at blive Samfundets Æresmedlem??

Om Tersløsegaardsagen oplyste Formanden, at Komiteen paa sidste Aars Finanslov havde modtaget et Tilskud paa 5000 Kr., samt at der ogsaa i indeværende Aar var

Udsigt til, at et tilsvarende Beløb vilde blive bevilget. Der var indsamlet omtrent 20.000 Kr., heraf dog en mindre Del i Materialier og Arbejde samt i Kunstsager. Nogle af disse sidste vare — ved særlig Velvilje fra „Den frie Udstilling“ — bortloddede i dennes Lokaler. Komiteen for Bakkehusudstillingen havde skænket 2000 Kr. af dens Overskud, Maleren Philipsen et smukt Maleri og Etatsraad Lorenz Frølich en Samling af sine Raderinger. Foruden den alt her i denne Oversigt omtalte Fest paa Tersløsegaard, var endnu en lignende Fest afholdt paa Gaarden, hvis Overskud var blevet udbetalt til Komiteen.

Restaureringen af Tersløsegaard haabede man at kunne tilendebringe i en ikke fjern Fremtid, men de allerede anførte Arbejder havde været betydelig dyrere end forventet, fordi Bygningerne under Arbejdets Gang viste sig at være endnu mere forfaldne end oprindelig antaget. Komiteens Haab om at indrette de tre af Holberg i sin Tid personlig beboede Stuer til et Art Holbergmuseum i gammel Stil havde hidtil ikke kunnet realiseres af Mangel paa Midler, men Indsamlingen fortsattes, ikke blot for at opnaa Pengebidrag, men ogsaa for at faa Genstande fra Holbergs Tid (navnlig Møbler) som maatte egne sig til Anbringelse i de tre Værelser.

Direktør J. G. Smith meddelte, at han ønskede at trække sig tilbage, og en efterhaanden dannet Opposition imod Bestyrelsen førte derefter en Kamp for at faa denne til at gaa. Kammerherre, Oberst Arendrup advarede imod at bryde Kontinuiteten, og Arendrups Autoritet sejrede som altid; Kampen endte med, at Cand. jur, Baron C. von Eggers, der havde været Oppositionens Talerør paa Generalforsamlingen, valgtes istedetfor Direktør J. G. Smith, medens den øvrige Bestyrelse genvalgtes.

Kassererens stadig tilbagevendende Krav om en kammeratlig Kaution for, at Fondens Laantagere blev i Samfundet, samt om en bedre Form for Laanebeviserne førte ogsaa til en rask, men resultatløs Renkontre mellem forskellige af de Tilstedeværende.

Ved Rusgildet smagte den kolde Punsch, brygget efter Arendrups Recept, fortræffelig!

1908. Tirsdag d. 31. Marts 1908 fandt en selskabelig Sammenkomst for Medlemmerne med Damer Sted paa Skydebanen. Aftenen begyndte med en Koncert af Organist

Jähnigen og unge smukke soranske Damer („scransk“ dog taget i udvidet Forstand), nemlig Fru Anna Glahn, født Jæger, Frøken Jutta Jähnigen og Frøkerne Elna og Ida Jæger. Efter Koncerten serveredes en fortræffelig Souper af Værten, og derefter serverede Soranerne selv en mindst ligesaa fortræffelig Dans.

Den 1. November 1908 overrakte en Deputation fra Bestyrelsen bestaaende af Møntguardein Heise og Cand. jur. Baron von Eggers Organist Emil Jähnigen en Adresse i Anledning af hans 25 Aars Jubilæum som Sang- og Musiklærer ved Sorø Akademi.

Den 12. December 1908 afholdtes den fyrretyvende ordentlige Generalforsamling.

Overretssagfører Godskesen, Møntguardein Heise og stud. med Lind meddelte, at de ikke ønskede Genvalg. Der valgtes derefter paa Forslag af Kaptajn V. C. Petersen følgende: Direktør S. C. Hauberg (Formand), Overlærer Matthiessen, — som særlig Repræsentant for det aktuelle Sorø, — Fuldmægtig Levinsen og Murermester Licht samt af de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer Wagner, Olrik og Eggers, saaledes at altsaa stud. med Meulengracht faldt for Bøddelens Sværd!

Olrik slog paany til Lyd for Planen om Fraterbrøndens Restaurering og støttedes af Overlærer Matthiessen, der meddelte, at Olricks Plan havde vundet mange Venner i Sorø. Den — saasnart det gælder en soransk Sag — utrættelige Nyrop havde stillet sin Hjælp i Udsigt, og Bekostningen, mente de to Herrer, vilde og skulde kunne bæres ved en blandt Soranerne foranstaltet Indsamling. Diskussionen om denne Sag trak længe ud, — først da det meldtes, at Maden stod paa Bordet, slappedes Interessen for Brønden kendeligt, og man skyndte sig at bemyndige Bestyrelsen til overfor Autoriteterne og iøvrigt at foretage de indledende Skridt, indhente Overslag og saa forelægge Sagen for en ny Generalforsamling.

Ved Rugsildet indsamledes paa Forslag af Eggers til en Mindegave til „Stine“ paa Ægir, der den 1. Maj 1909 havde været 25 Aar paa Ægir som Værtinde!

I Begyndelsen af 1909 udsendte Bestyrelsen Soransk **1909.** Tidsskrifts femte Bind i 2 Hæfter; det første var næsten udelukkende et Mindeskrift over afdøde Lærere, saa rig en Høst havde Døden i de seneste Aar gjort i de gamle Læreres Ræk-

ker; det indeholdt smukke Nekrologer over Overlærerne Michelsen, Thaarup og Rosing og Adjunkterne Boesen og Lunddahl, alle forfattede af Rektor Hoff, samt over Overlærer Ibsen fra Overlærer Matthiessens Haand. Hoff og Matthiessen havde begge givet Bidrag til en Nekrolog over Overlærer Kiellerup, og Adjunkt Glahn havde skrevet smukt om Professor Dalsgaard. Hæftet indeholdt ligeledes en Gengivelse af Dalsgaards bekendte Maleri af Stengangen paa Akademiet og en Række Billeder fra Sorøturen i Juli 1906. Andet Hæfte indeholdt Slutningen (Aargangene 1875—1908) af mine Studenterbiografier.

Den 13. Februar 1909 samledes Medlemmerne med Damer til en selskabelig Sammenkomst paa Skydebanen om et fornøjeligt Foredrag med Lysbilleder af Soraneren, Premierløjtnant i Marinen Bidstrup om hans Deltagelse i „Danmarks-Ekspeditionen“ til Grønland; derefter flot Souper og flot Dans.

Den 11. Juni 1909 fandt en destoværre Enkeltdags-Sorøtur Sted, paa hvilken Generalmajor, Kammerherre Arendrup i Formandens, Direktør Haubergs, Forfald præsiderede. Med mit „destoværre“ være kun sagt, at Turen var saa fornøjelig, at den uden Skade kunde have varet 2 Dage.

Den 6. November 1909 afholdtes den en og fyrrtyvende ordentlige Generalforsamling. Formanden, Hauberg, meddelte, at Bestyrelsen vilde søge at arrangere en Række Holberg-Oplæsninger i Anledning af 225 Aars Dagen for Digterens Fødsel, men at man iøvrigt vilde se at samle „Kræfter“ til en Fest i Anledning af Samfundets 50 Aars Jubilæum i 1912.

Bestyrelsen havde tænkt at samle de Gruppebilleder af soranske Elever, som det var muligt at opdrive hos den Sorø-Fotograf, og skænke dem til Ophængning paa den saakaldte „blaa Gang“ paa Akademiet¹⁾, og Matthiessen bad alle, der var i Besiddelse af Billeder, om at stille dem til Disposition. Paa Forespørgsel om man ogsaa ønskede Billeder af smaa Elever med lange Piber, — for den Slags eksisterede, — eller om det var for demoraliserende at op-

¹⁾ Naar jeg her og andet Steds bruger Udtrykket Akademiet, er det, fordi jeg allerede er en gammel Svend; jeg mener naturligvis altid Skolen.

hænge dem, svarede Matthiessen, at ogsaa de vare velkomne!

Det fremhævedes af Formanden, at Wagner havde gjort et meget stort Arbejde for at faa Fondens Sager, deriblandt hele Gældsbrøvsmaalet, i den skønne Orden, hvori det nu befandt sig.

For første Gang paa en soransk Generalforsamling dukker nu „Kvindespørgsmaalet“ op. Man maatte tage Stilling til det, da Skolen var bleven aabnet for Kvinder, og man om føje Tid kunde vente Indmeldelse af en ung Pige, der som „gammel Soraner“ ifølge Lovene maatte være berettiget til at blive Medlem; vilde man være fri for det svage Køn, maatte der vedtages en Lovændring. Hæftig Diskussion, — og sluttelig Afstemning! „Kvinden“ sejrede med 35 Stemmer mod 26.

Bestyrelsen forelagde Forslag til Lovændringer; da den foreslaaede Affattelse af Lovene imidlertid gav Anledning til mangfoldige Ændringsforslag, vedtog man at henviser Sagen til et Lovudvalg bestaaende af Matthiessen, Olrik og mig.

En skønlitterær gammel Soraner vilde gerne blive af med sit Aandsfoster til Medlemmerne for nedsat Pris — man vedtog at betakke sig!

Ved Rusgildet holdt Magister Rosenberg efter Indbydelse en smuk Rustale til de Unge.

Den 11. December 1909 afholdtes en selskabelig Sammenkomst. Magister Rosenberg glædede den talrige Forsamling med at læse „Ulysses von Ithacia“ op. Man endte Aftenen, horrible dictu, med Whisky og Sodavand!

Den 10. Februar 1910 holdt Herman Bang en **1910.** Holberg-Konference om Tersløsegaard og Oplæsning af 1ste Akt af „Mascarade“ med Bistand af Skuespillerne H. Reenberg og R. Bjelke. Vor nys afdøde Kammerats Minde vil bl. a. bevares hos os for de fornøjelige Timer, han her med sin — jeg har vist her Lov til at bruge Udtrykket „esprit“ — beredte Tilhørerne.

Den 5. Marts — vort Samfund med sine tidligere ret sjældne Fester er jo ikke til at kende igen, mine Læsere vil synes med mig, at det bliver kaad paa sine ældre Dage, — afholdtes paany selskabelig Sammenkomst med Damer. Vilhelm Andersen glædede alle med at læse „Barselstuen“ op, og Aftenen sluttede med Souper og Dans.

Den to og fyrretyvende ordentlige Generalforsamling holdtes 3. December 1910. Da Samfundet ikke ifjor som paatænkt havde ligget i Hi, havde man de bedste Forsætter om i 1911 at gøre dette, — bortset fra en planlagt mindre Sammenkomst.

Det af det nedsatte Lovudvalg gjorde Udkast til nye Love fremkaldte nogen Diskussion. Særlig slog Journalist Lind til Lyd for Udsendelsen af flere Tryksager (Bind af Soransk Tidsskrift), som de udenbys Medlemmer, der ellers være Stedbørn, kunde have Glæde af. Diskussionen endte, som det jo hyppigt gaar i vort Samfund blandt alle de rare fremkommelige Mennesker, med at Lovforslaget vedtoges.

Hvad Fraterbrøndsagen angik, havde man faaet Nationalmuseets Tilslutning, og Nyrop havde leveret Tegning til en Overbygning, der var akcepteret af alle Vedkommende — men det hele vilde koste 5000 Kr.: — Heraf var dog allerede 2300 Kr. indsamlet i større Bidrag hos 38 Soranere (hvoraf 1000 Kr. fra Hofjægermester, Grev Schulin Zeuthen, Tølløse), og Bestyrelsen foreslog nu, at Samfundet skulde bidrage med indtil 600 Kr. i 3 Aar. Forslaget vedtoges, og Fraterbrønden var atter rykket sin Fornøelse et godt Skridt nærmere.

Overretssagfører v. Eggers ønskede ikke Genvalg; i hans Sted valgtes en af Samfundets trofaste Sønner, Købmand Th. Hilarius Kalko, der nylig var vendt hjem fra et 40-aarigt Ophold i Sydamerika.

Ved Rusgildet havde Samfundet for første Gang en kvindelig Rus, Frøken Karen Bonnesen, som Gæst! Adjunkt Holten-Bechtolsheim fra Sorø holdt Rustalen.

1911. Den 1. April 1911 afholdtes festlig Sammenkomst for Medlemmer med Damer, hvor Redaktør Holger Ibsen fra Holbæk oplæste Scener af „Jeppe paa Bjerget“, en efter Resultaterne at dømme fortrinlig Indledning til en let Souper med Dans.

Den 2. December 1911 fandt Samfundets tre og fyrretyvende Generalforsamling Sted. Bestyrelsen berettede om Arbejdet ved Fraterbrønden, der ventelig vilde være rejst i Jubilæumsaaret, om Indholdet af det planlagte Jubilæumshæfte af Soransk Tidsskrift, om Udsendelse af en ny Sangbog, hvortil Olrik havde Manuskriptet næsten færdigt, om hvad man agtede at foretage sig i 1912, og om at man allerede lagde nye Planer ud i Fremtiden gaaende ud paa at

rejse en Mindestøtte for Frederik II., Sorø Skoles Opretter. Alt var roligt i Shipkasset, alt endte i Fryd og Gammen,

— — — — — — — — — — — — — — — —

og netop ikke paa nogen anden Maade end i Fryd og Gammen bør denne Oversigt, der burde have været betroet en værdigere Pen, ende. At udarbejde den har været mig en Glæde; thi der er en egen Tilfredsstillelse ved saaledes nøje at følge Soransk Samfund paa dets Livsvej og se, hvorledes det sejrrigt har overstaaet svære Tider, som Ligegyldighed — snart fra Bestyrelsens og snart fra Medlemmernes Side — har beredt det, saa at Samfundet nu med et Medlemsantal saa stort som ingensinde før og med en dygtig og initiativrig Bestyrelse i Spidsen ikke alene med Stolthed kan se tilbage paa alt det, der i de svundne Tider er blevet udrettet til Gavn for vor Fostermoder, Sorø Akademi, for Kammeratskabsbaandet og gennem Fonden for mangen en iblandt os — og føle, hvorledes Kræfterne ere voksende med Opgaverne, der stilledes til det, men ogsaa med Tillidsfuldhed kan se Fremtiden imøde.

1912.

Jeg brugte med Rette ovenfor Ordet „initiativrig Bestyrelse“ om de Kammerater, der præsiderer paa vort Samfunds Jubilæumsdag, men jeg er saa lykkelig at kunne give denne Benævnelse om hele Bestyrelsen særlig Vægt og særlig Adresse til vor Formand S. C. Hauberg og til Th. Hilarius Kalko ved til Slutning at berette, hvorledes disse to ikke blot ikke har skyet store personlige pekuniære Ofre, men ej heller et stort Arbejde for som Gave til Samfundet paa dets Jubilæumsdag sammen med nogle andre gamle Soranere nemlig Overretssagfører F. V. L. Bentzen, Grosserer Chr. S. Dahl, Bankdirektør P. C. C. Harhoff, Apoteker I. H. Møller, Pastor emer. D. F. Richter og de 5 Medunderskrivere af Fundatsen, Konsul A. D. v. Bülow, Sct. Paolo, Proprietær F. Jørgensen, Bromme Mølle, Forpagter I. Olsen, Aagaard, Godsejer Einar Petersen, Ødemark og Grosserer Johs. Rasmussen at kunne stifte „*De gamle Soraneres Jubilæumsfond*“ med følgende Fundats:

§ 1. De gamle Soraneres Jubilæumsfond, stiftet i Anledning af Soransk Samfunds 50 Aars Jubilæum d. 14. April 1912, har til Formaal at støtte Soransk Samfunds Virksomhed og forøge Soransk Samfunds Understøttelsesfonds Midler (jfr. § 4). Jubilæumsfonden styres af Soransk

Samfunds Bestyrelse, og Soransk Samfunds Understøttelsesfonds Kasserer er dens Kasserer.

§ 2. Jubilæumsfonden, som er sættet af gamle Soranere, har en i rentebærende Papirer anbragt Grundkapital paa 10,000 Kr., der forøges ved, at gamle Soranere enten i levende Live eller gennem testamentariske Bestemmelser yder Bidrag til Jubilæumsfonden.

§ 3. Enhver gammel Soraner, der har skænket eller senere maatte skænke mindst 1000 Kr. til Jubilæumsfonden, bliver Medunderskriver af denne Fundats.

§ 4. Af Renterne af Jubilæumsfondens iøvrigt urørlige Kapital kan aarligt anvendes gennemsnitligt indtil 150 Kroner til Hjælp for Soransk Samfunds Fællesture til Sorø. Resten af Renterne overføres til Soransk Samfunds Understøttelsesfond til Hjælp for unge, fremadstræbende Soranere.

§ 5. Skulde paa noget Tidspunkt Soransk Samfunds Bestyrelse finde Anledning til at anvende disponible Beløb af Jubilæumsfondens Renter til specielle Øjemed, svarende til Soransk Samfunds Formaal, kan den gøre det ifølge enstemmig Beslutning indenfor Bestyrelsen og med Tilslutning fra mindst Halvdelen af de til den Tid levende Underskrivere af denne Fundats.

Kjøbenhavn, i April 1912.

<i>S. C. Hauberg,</i> Direktør, København (1912).	<i>Th. Hilarius Kalko,</i> Købmand, København (1912).	<i>F. Jørgensen,</i> Proprietær Bromme Mølle (1912).
---	---	--

<i>A. D. v. Bülow,</i> Konsul, Sct. Paolo (1912).	<i>I. Olsen,</i> Forpagter, Aagaard pr. Gørlev (1912).
---	--

<i>Einar Petersen,</i> Godsejer, Ødemark pr. Munkebjergby (1912).	<i>Johs. Rasmussen,</i> Grosserer, København (1912).
---	--

Maatte Soransk Samfund ligesom vor hæderværdige gamle Skole — og Haand i Haand med den — faa lyse Fremtidsaar, maatte det ofte tælle saadanne Mænd, som dem jeg nys har nævnt, i sin Midte, og maatte vi Soranere overhovedet aldrig glemme, at Samfundet er det Arnested, hvor vore Barndoms minder — det bedste vi ejer — henter Livskraft og Varme, — et Fristed i Livets Kamp, vel værdt at værne og støtte. Det ske!

